

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
lază.

Triumful ideii.

De Octavian Coșea.

Viața plină de sbucium a unui intelectual în mijlocul unui mediu prea puțin obișnuit să răsplătească, nu poate avea un mai puternic îndemn de muncă și-o mai superioară mângâiere, decât credința, că ideile nu mor și că isbânda lor care întârzie va trebui să vie odată. Vremea, acest tribunal implacabil, face dreptate mai curând ori mai târziu, dar își rostește verdictul. Și nu sunt clipe de mulțumire mai curată, decât zilele când societatea prăznuiește un asemenea act de justiție postumă, prin care se recunoaște triumful unei idei. Astfel de zile restatornice echilibru ordinei morale și întăresc sufletele în credința, că gândurile cari pleacă dela noi, pornind din încăperile unei minți frământate de trudă, se vor întoarce odată biruitoare și ne vor aduce roada sămânțelor aruncate...

O astfel de sărbătoare avem acum la Galați, unde cade vâlul de pe bronzul, în care a turnat un semn de biruință a operei lui Eminescu în sufletul urmașilor. Gândurile acestui mare risipitor abia acum încep să rodească în conștiința posterității. Prea veneau de departe, din adâncimi nepătrunse, prea erau necunoscute și străine în lumea unde-au coborât, ca încolțirea lor să meargă repede. Trebuia frământat pământul unde cădeau, trebuia stropit cu lacrimi în chinurile facerii, trebuia o îndelungată dospire tainică și mută, ca glia să-și deschidă sânul milostiv...

Bietul Eminescu! El a risipit mai mult ca toți, poate de-aceia a trebuit să aștepte mai mult. Înainte cu vre-o douăzeci și cinci de ani, când se sbătea mintea lui înfrigorată, erau atât de puțini oamenii cari înțelegeau, că în acest gazetar trudit a sădit capriciul naturii sbuciumul celor mai adânci pături ale sufletului românesc. Chinuit de sărăcie și de nesomn, tânjindu-și viața în redacția unei gazete de partid, modest și cu privirea pierdută își plimba patimile neînțelese geniul lui nebăgat în seamă, în vreme ce lumea trecea nepăsătoare înainte, închinându-se sgomotoasă idolilor de-o zi. Câți „răi și fameni”, câți „bălbăiți cu gura strâmbă” nu și-au îngâmădit în vremea atsta răsplata obrăzniciei triumfătoare, vorbind cu dispreț sau nesfârșită milă, de acest călător cu ochii ce se uitau departe. Ei nu-și puteau da seama, că toată zarva lor de bălcu va fi uitată mâne, că mulțumirea lor de-o clipă nu va tulbura nici o undă în sufletul mare al mulțimii, atunci când strofele visătorului vor fi murmurate de buze curate ca

niște rugăciuni în liniștea amurgurilor târzii. Ei nu înțelegeau, că în întrecerea asta a vieții, în toată alergătura după bucătura de pâne, numai licărirea pe care ne-o trimit razele unui ideal ne împrumută un rost mai superior de existență. Nu pricepeau, că în drumul greu și nesfârșit de lung al unui popor aceste fulgerări de geniu sunt singurele lumini cari despică întunerecul și-i arată cărarea. Nu pricepeau și câți nu pricep nici azi, fericiți eroi ai succeselor ieftine...

A trebuit un sfert de veac, ca conștiința publică să se pătrundă în toate fibrele el de poezia lui Eminescu și cu cât trece vremea, cu atât cresc proporțiile marelui drumet. Monumentul dela Galați e numai solul unei serii mari de întrupări ale pietății, care abia acum începe să miște inimele. Gloria lui Eminescu va cere încă mult bronz și multe dalte de artiști. Poezia lui izvorâtă dintr'o simțire rafinată și susținută de-o minte chinuită de probleme eterne, a fost prea avansată pentru zilele lui și va trebui timp îndelungat până vor găsi accentele lui rezonanța cvenită în sufletul cetitorilor noștri. Dar triumful ideii e pe cale și admiratorii sinceri ai gânditorului nenorocit pot avea mângâierea, că barem acum târziu, dar totuș se găsește o recunoștință pe scama poetului, care nici discursuri întrerupte de aplauze n'a ținut, nici funcții înalte n'a ocupat, nici moșii n'a câștigat și nu și-a căutat pe lumea asta altă justificare a existenței chinuite, decât *patima de-a scrie versuri*... Din recunoștința, pe care i-o acordă astăzi acest bronz dela Galați, putem alege că și simțul de apreciere al mulțimii pare a apuca pe drumuri mai bune și mai apropiate de adevăr și că dacă nu astăzi, în viitor de sigur, judecata obștii își va statori și la noi o mai inteligentă și mai firească erarchiea valorilor...

Ar fi bine să meargă și de-aici câți mai mulți la desvălirea monumentului din orașul de pe malul Dunării. Noi, o seamă de trecători modești, cari nu avem nici o înrudire cu figura luminoasă a cântărețului, — afară doar' de disprețul, pe care l'a simțit și el de atâtea ori din înălțimea puternicilor zilei, — noi am propagat la toate prilejurile apropierea de personalitățile mari ale culturii noastre și ale unității suflatești cu Regatul. Ne-am dat seama, că valorile culturale sunt hotărâtoare în viața suflatească a unui popor oprimat și am înțeles, că numai o educație națională sprijinită de-o orientare limpede în rela-

țiile regatului românesc, fără de care nu se poate închipui viața noastră, numai o minte îndrumată de învățămintele cumpănirii întregului corp național, poate cere ascultare la noi, în aceste zile pline de primejdii. Urmărind această țintă am accentuat totdeauna importanța propagandei culturale și ne-am justificat înșine rostul pe arena frământărilor noastre zilnice. Tot această convingere a îndemnat o seamă din prietini noștri scriitori să vie în fața publicului și să cetească din operele lor.

Ne bucură deci, când vedem, că interesul pentru această sărbătoare cucerește cercuri tot mai largi și supune în drum chiar și inimile acelor oameni încercuți în mândria lor de mari bărbați de stat, cari mai deunăzi, când scriitorii vii au venit la ei acasă, au îndemnat lumea să-și zăvorască ușile și să nu-i asculte. E un semn bun, că-i iartă barem pe morți, rămânând ca cei vii să-și primească răsplata din partea lor, după moarte, în a doua generație... Ducându-se la Galați pe trei zile, vor avea marele avantaj de-a trece pentru întâia oară granița dela Predeal, vor simți fiorul pe care-l deșteaptă ivirea celui dintâi dorobanț, vor asculta o seamă de cuvântări în cari frazele vor fi încheigate și sintaxa fără greș și — cine știe, — poate, se vor întoarce în suflet cu câteva fărâmituri din pietatea, care povățuiește lumea înțeleghătoare în fața roadelor hărăzite de Dumnezeu minții omenești. În orice caz, ducându-se acolo, vor simți câteva clipe măcar, când cele dintâi raze de soare vor selipi pe fruntea de bronz a poetului, că răsuflul eternității atinge mai degrabă creștetele sub cari s'a frământat un sbucium creator, decât anumite păpuși purtate în carul de triumf al învingerilor trecătoare...

Marea mulțime însă a oamenilor, cari nu-și pot părăsi vatra lor, să se pătrundă la acest praznic de credință că este totuș o supremă dreptate, care scoate la iveală grâul din neghină și aurul din noroi și că orice idee aruncată în sufletul unui neam nu se pierde, cum nu se pierde nimic în natură, ci își face cursul ursit, în așteptarea roadei, care trebuie să vie.

Să creadă deci în triumful ideii și potrivit acestui crez să judece întâmplările și oamenii cari se ivesc pe orizont.



Mihail Eminescu.

De...

Cu anii ce trec cultul lui Mihail Eminescu va crește mereu, încă multă vreme, în toate ținuturile locuite de Români „dela Nistru pân' la Tisa”. Urișea lui personalitate culturală își desvăluie tot mai mult înălțimile și strălucirea nemuritoare. Cu sporirea păturii noastre culte, cu trezirea tot mai vie a interesului pentru cultura românească și problemele de viață ale neamului nostru în toate țările locuite de noi, activitatea culturală a lui Mihail Eminescu apare tot mai uriașe, pentru că abia în timpurile mai nouă a putut să fie înțeleasă. A fost și el, ca steaua pe care o cântă, așa de departe de noi, încât au trebuit decenii ca lumina minții sale înalte și căldura sufletului său extrem de sensibil, să ajungă până la noi. Și după ce Mihail Eminescu a concentrat în opera sa o comoară așa de neobișnuit de bogată în gândire și sentiment, încât e un adevărat izvor de apă vie, veșnic necesar de-aici înainte poporului românesc, se cuprinde un mare adevăr în versurile lui Vlahuță.

„Măreț pluti-va pintre veacuri
Măiestrul dulce Eminescu”.

Intr'adevăr împărăția morții nu va putea cuprinde nici odată acest nume cultural, cel mai mare pe care l-a dat neamul nostru până acuma. Vor veni timpuri când nici un centru mai însemnat de cultură românească nu va fi lipsit de chipul de bronz al poetului, după ce scrisul lui va fi cutremurat cu fiorul sfânt al geniului său inima neamului nostru întreg.

Cu viața sa agitată și atât de puțin norocoasă el ne apare azi tot mai mult ca un erou, care a trecut necunoscut prin lume, „nemuritor și rece”, dar care ne-a lăsat în urmă neprețuita lui armură de luptă, în care se resfrâng vecinic fulgerele geniului său.

Fiindcă avea neasămănat mai mult de spus, decât toți cântăreții dinaintea sa, Eminescu ne-a sistematizat, creând o în multe, o limbă literară necunoscută în bogăție, neajunsă în formă, artistică în cel mai înalt grad. E cu neputință să citești o poezie de-a lui și să nu rămâi îmbătat de dulceața acelei limbi clasice. S'ar putea spune că muzica din versurile lui Eminescu nici nu o percepi cu urechea, ci o simți și o pricepi de-adreptul cu inima. Cuvintele versului său îți fug de sub ochi și-ți picură de-adreptul în suflet „cum în picuri cade ceara la picioarele lui Christ”. Nici un scriitor al nostru n'a putut să dea alăta viață cuvintelor ca Eminescu, pen-

trucă nimeni n'a avut ca el darul divin de-ași comunica simțemintele și gândirile, și sufletul așa bogat, cum a fost a lui Eminescu.

Poeziile lui erotice, în această privință, sunt puse între produsele marilor lirici ai lumii, și-n literatura noastră vor rămânea totdeauna model. S'ar putea spune: poeziile de iubire ale lui Eminescu sunt tot așa în stare să îndrăgostească pe un tinăr, care n'a știut ce-i dragostea, ca și când acestuia iar ieși de-odată în calea vieții o femeie nespuse de frumoasă, care-l îmbată cu întreaga ei ființă de zină. Poate din acest punct de vedere au crezut unii, că erotica lui Eminescu ar fi stricătioasă tinerimii. Dar, iurăș cine nu va vedea din aceste poezii geniul cel mai înalt, care a știut să creeze ca un zeu.

Larga sensibilitate a sufletului său n'a eclipsat nici pe o clipă înălțimile minții sale de mare gânditor. Ca sborul măreț al unui vultur s'a rotit în univers gândirea lui adâncă, și dacă n'a aflat în cercetările sale multe culmi de lumină pe cari să odihnească, și de pe cari să pornească într'un sbor și mai avântat, de bună seamă nu a fost vina lui. Dar poeziile lui filozofice, ca să le numim astfel, „Scrisorile” lui „Luceafărul”, „Glossa” ne dau înălțimile veșnice, la cari puține minți se pot ridica. Și e aceeași formă desăvârșită, aceeași ușurință de exprimare, același stil bogat, care ne uimește în toate poeziile sale.

S'a crezut din partea multora că acest om deosebit, veșnic confundat în profunzimile inimii și ale minții sale, n'a avut vreme să se intereseze, poate nici n'a voit să știe nimic de ce-l încunjură în viață, în societate.

După publicarea operilor lui postume, în versuri și proză, s'a știut în sfârșit și ceea ce nu știau decât foarte puțini oameni cari au trăit în legături mai intime cu poetul: Mihail Eminescu s'a interesat în grad suprem de toate manifestările vieții românești de pretutindenea. S'a interesat cutrierând ținuturile locuite de Români, până prin Maramurăș, s'a silit să cunoască sufletul acestui neam, să-i culeagă comorile limbii și ale poeziei populare. Și n'a rămas numai la interesarea unui călător, ci a intrat în luptă ca un adevărat erou, apărând și sulevând însuși chestii culturale, ducând polemici literare, sociale, politice. În scrierile lui postume aflăm articole începând „despre societatea teatrală din Ardeal” și până la idei înalte de politică universală, ca de pildă în tratatul lui despre monarhism. Și rămânem pas de pas uimiți de pătrunderea multilaterală a geniului său, și personalitatea sa în proporții tot mai uriașe în ochii noștri.

Toți dușmanii de-odată ai poetului s'au pitulat din an în an mai mult, în măsură în care glo-

ria poetului creștea. Și se vor ascunde până vor apune fără de nume în mormânt. Pe când Eminescu „va pluti măreț pintre veacuri”. El, care n'a disprețuit poezia și literatura populară, ca unii oameni cu mari pretenții de cultură din zilele noastre; el care a scris povești, a colectat o seamă de poezii populare, a versificat basme în formă populară, el care a păstrat și întărit tradiția singur sănătoasă: veșnica reînnoire din produsele sufletului poporului pentru literatura națională. Va pluti măreț pintre veacuri, pe când detractorii lui se vor ascunde pe veci în mormânt, după ce nici azi nu mai culează să-i tragă la îndoială neperitoarele merite.

Dar' cu să vadă cetitorii noștri cum era tratat înainte cu 20 de ani poetul căruia i-se desvălește azi statuia în Galați, în prezența ministrului de culte, lăsăm se urmeze aici o scrisoare a dlui Alexandru Macedonsky, măestrul în școala căruia a început și subfiredomn Zamfirescu. Scrisoarea e adresată autorului titlului studiu critic „Eminescu”, apărut pe vremuri la Blaj.

Onorate Domn,

„Din întâmplare îmi căzu în mâni prețiosul D-V studiu „Eminescu”. — L'am citit cu o desfidere naturală. Mă așteptam la noui laude aduse neperitorului. Disperasem într'adevăr de bunul simț românesc. Dar scrierea d-voastră dovedește că adevărul, curând sau târziu, ese la lumină. V'a fost rezervat să fiți dincolo de Carpați, singurul care să nu se închine minciunii. Eu aceasta glorioasă onoare, o am aici. N'a fost ultragiu care să nu mi-se fi aruncat din aceasta cauză. Ceva mai mult. Eminescu nu a fost ridicat decât spre a mă sdrobi pe mine și curentul anti-german reprezentat prin revista „Literatorul” (1880—1890).

Dați-mi dar voia să întind mână cordială unui confrate de luptă pentru triumful luminei. Vă felicitiez cu entuziasm și după părerea mea sânteti unii români care a scris o cărticică completă și nepasionată. Ar trebui ca studiul d-voastră să se răspândească. M'as însărcina bucuros să vă trec câteva pintre amiciei mei, negreșit că în mod grațios.

Sunt, stimate domn, al d-voastră cu totul

Alexandru Macedonsky

1891 Buc. 1 Dec.

108. C. Dorob.

De bună seamă azi nici d. Macedonsky nu va mai împărtăși aceste păreri. Dar' zadarnic, Eminescu, ca și steaua pe care-o cântă a fost „presus”, și lumina operii sale numai cu încetul a putut ajunge să fie cunoscută.

EMINESCU!

De Adrian Corbul.

În fiecare Marți, grațioasa d-nă de Brieves ne deschide cu bucurie ușile frumosului ei apartament din Versailles. În fiecare Marți, excelenta gazdă ne primește la seratele ei artistice și literare. Și petrecem ceasuri delicioase. Aseară, serata a fost extrem de animată. Discuțiile s'au învârtit toate în jurul toamnei; și în vreme ce nobilul și palidul Octombrie suspina pe stradă, fiecare dintre noi își amintea de pictorul, de poetul, de compozitorul, asupra căruia melancolicul anotimp a avut cea mai mare influență.

S'au cântat bucăți de Weber, de Schumann, s'a vorbit de tablourile lui Claude Gellée și ale lui Willette, s'au cetit poezii de Verlaine și pagini de Flaubert. O tristeță dulce ne îmblânzea sufletele. Și fiindcă era vorba de poezia toamnei, nu m'am putut opri de a vorbi celor din jurul meu de Eminescu, care a evocat-o cum puțini poeți au știut s'o evoace, cu adâncă melancolie a văzduhului ei palid și rar, cu magia frunzelor îngălbenite, cu ael amestec de dezolare și de dor de plâns pe care Octombrie ni-l strecoară în suflete, odată cu duioșia iubirii și cu gândul chinuitor al morții!

Din păcate, nici unul dintre cei cu care stam de vorbă nu-l cunoștea pe poetul român. Mi-am dat silința să le povestesc în cuvinte calde și sugestive, viața și activitatea marelui răposat. Și fiindcă admirația mea era sinceră și temeinică, fără exagerări inutile, am aștat în ei cel mai viu interes. În curând discuțiile parțiale au încetat prin colțurile salonului și eu toți au ascultat ce

spuneam eu de Eminescu. Le-am schițat pe scurt geniul său poetic, asigurându-i că dacă Eminescu poate fi egalat în lirism de câțiva mari poeți ai omenirii, el nu este întrecut de nimeni în ce privește adâncimea sentimentului, melancolia nobilă, adâncă, dezesperantă, de care sunt impregnate atât de multe din versurile sale.

— „Trebuie neapărat să ne spui câteva din poeziile lui!” a rostit cu un ton imperativ o doamnă tânără și frumoasă.

Eram dezolat căci nu aveam nici o traducere franceză a poeziilor lui Eminescu. Ce era de făcut? Vântul toamnei plângea la geamuri, sufletele tuturor erau mișcate de discuțiile frumoase care avuseseră loc în acea seară, cu toții ardeau de nărdărire să vadă versurile unui mare poet pe care nu-l cunoșteam. Atunci am cerut cu umilință scuze nobilei umbre a poetului român am cerut scuze și invitațiilor și am tradus acolo, pe loc, fără pregătire și în versuri albe, câteva poezii de Eminescu. Și — o! putere a artiștilor mari! — cu toată traducerea mea mediocră, cu toate îngăimările la cari a dat loc din partea mea această operațiune dificilă, un entuziasm pe care-l simțeam vibrând de sinceritate a sgduit inimile tuturor. Și nu m'au lăsat, până ce nu le-am tradus toate versurile lui Eminescu pe care le știam pe din afară.

Și, într'adevăr, nici-odată autorul lui Călin nu pare mai mare decât atunci când îl citești cu sufletul lincet și înduioșat de văzduhul toamnei, cu ochii uzi de lacrimile pe cari ți-le excită frunzele îngălbenite ce roese prin atmosfera obosită de Octombrie. Atunci abia îți dai seama cât de grele de sentiment și de cugetare sunt versurile

lui. Evident, că există în literaturile germană și franceză, elegii de o ne mai pomenită frumusețe, dar alături de dânsle poeziile lirice ale lui Eminescu își păstrează neatinsse tot farmecul, toată extraordinara lor putere de evocare. Și eu cred că poeziile care-l caracterizează cel mai bine pe marele poet român, sunt, afară de Satire cele câteva bucăți lirice ale sale, ca: Pe aceeași ulicioară. De ce nu vii, Ori câte stele ard în înălțime, Pe lângă plopii fără soț etc. etc. Căci acestea sunt inspirațiuni profund de originale, care nu datoresc nimănui nici cea mai mică idee poetică, nici cel mai ușor vers...

Sunt de părere că cel mai frumos omagiu ce se poate aduce unui mare artist, este acela de a-i plăti, odată cu tributul admirațiunii, și pe acela al sfânului Adevăr! De aceea, nu voi spune nici-odată că Sonetul Veneției, pe care Eminescu l'a luat din altă parte, după cum s'a arătat chiar în acest ziar, poate servi întru a caracteriza geniul său. Eu cred că traducerea unei poezii, ori cât de modificată și înfrumusețată ar fi ea, tot traducerea rămâne. Mai ales când publicându-o, autorul a neglijat să menționeze acest împrumut... În cazul lui Eminescu, faptul de a ține cu tot dinadinsul că chiar dacă ar fi împrumutat el ideea sau forma câtorva poezii ale sale, meritul lor rămâne de același ca și cum ele ar fi o inspirație originală — faptul acesta, zic, constituie o încercare inconștientă de a-l micșora pe poet. Căci geniul lui s'a manifestat cu destulă abundență, originalitatea sa isbucnește cu destulă putere, în atâtea albe poezii, pentru ca el să se poată lipsi cu ușurință de câteva versuri, pe cari, în adevăr, ar fi nedrept să i-le atribuim... Oceanului se poate spune

„Luceafărul”.

De I. U. Soricu.

Și iată că din murmurul surd al luptei pentru ziua de mâne, al deslănțuirii patimei, care nu cunoaște legătură de sânge, nu cunoaște dragoste de frate, nici milă, s'a ridicat un strigăt care a curmat pentru o clipă zorul luptei, îndreptând privirile tuturor spre acelaș etern luceafăr dătător de lumină: *Eminescu*.

A răsărit așa, într'o vreme, când abia încălziti de razele luminei, cărturarii noștri nu vedeau decât flori și soare, n'au ziau decât strigăte de izbândă și cântece triumfale. Și a venit el, ochiul care le vedea, sufletul care le știa și le înțelegea toate, care prețuia cât de subredă este temelia visurilor noastre, care din jalea și durerea unei lumi întregi a putut prinde și spune în cântec trist durerea și jalea, pe care soarta ne-a hărăzit'o nouă, să ne arate cât de mult ne înșelăm noi pe noi.

Încălzit de cuvântul bun al bătrânilor cronicari, însuflețit de mărirea noastră de altă-dată, luminat de razele unui soare din alte vremuri, în piept purtând suspinul tuturor celor de un neam cu dânsul, ca albina, care, după ce a cutreerat câmpia întregă, își toarnă fagurul ei dulce, astfel el, după ce a cutreerat întreg pământul românesc, și-a sculptat în marmoră neprețioare cântecul-i duios de dulce.

În lume era și lumea pe dânsul nu l'a văzut și lumea pe dânsul nu l'a cunoscut. Și atunci mâna lui măiastră a împletit din strălucitoare raze de soare acel biciu de foc, care, în satira lui, lovește cu atâta neîndurare păcatul celor mici la suflet, celor orbiți de falșă fericire a clipei, care trece, celor mari prin vinovăția și prin nocul lor.

Alături de amarul grămădit în sufletul lui, *Eminescu* face să răsune în cântarea sa nouă grozavul zbucium al neamului lui năpăstuit.

După cum în freamătul codrului este contopită tremurarea fiecărei frunze, fiecărei rămurele nebăgate în seamă, astfel în poezia lui *Eminescu* este tănuțită tresărarea din sufletul nostru al tuturor. De aceea ne place, de aceea ne farmecă, de aceea această poezie va trăi atâta, cât grai românesc va răsuna sub soare.

S'au împlinit douăzeci și doi de ani dela moartea lui, și generația de azi îi ridică la Galați măreață statuă. Intre aceiași oameni s'au ivit de atunci atâtea curente. Vântul i-a bătut pe cei slabi pe țărături străine, unde au fost ispitiți de alte cântece. S'au ridicat de atunci atâtea pedestaluri, cari s'au prăbușit la cea mai ușoară clătinare. Meteorii au răsărit și s'au stins în noapte. El a rămas neclintit la înălțimea, până la care aripile de ciară ale epigonilor nu s'au putut avânta. Și în fața lui au trebuit să se închine toți aceia, cari, în tunecați de strălucirea lui, au rămas în umbră, nebăgați în seamă.

Și cântând să măsoare adâncul cel nemăsurat al sufletului lui, câți nu și-au câștigat un nume trainic în istoria literaturii!

Câți nu s'au pierdut în această adâncime întocmai ca acei adunători de mărgăritare, cari se aruncă nepregătiți în adâncul Oceanului. Și câți nu se vor mai înălța, apărați de scutul strălucitor al luptătorului, ce-și doarme astăzi somnul de veci sub teiul ce-și scutură frunza de ploaie și de vânt!

Azi când chipul lui turnat în bronz se ridică strălucitor, sărbătorim nu numai pe acela, care a ridicat gândirea și simțirea românească de multe ori mai sus decât cugetătorii popoarelor cu un vechiu trecut literar, ci și a bărbatului cunosător al stărei noastre sociale, a unui bărbat, care a pus prima piatră la temelia farului, spre care se întorc astăzi privirile tinerimei noastre de pretutindeni: Naționalismul intransigent!

Când se vor da de oameni competenți toate articolele politice ale lui *Eminescu*, se va vedea de cătră toți că el însemnează o epocă nu numai în literatura, ci și în știința noastră politică.

Păstrând raporturile, *Eminescu* și-a câștigat mult mai mari merite pentru literatura și cultura noastră, decât un Goethe sau un Schiller pentru literatura și cultura neamului lor. Aceia, pe lângă cultura poporului căruia i-s'a adresat, au găsit format gata bronzul în care și-au turnat ideile lor: limba. Pe ei îi înțelegeau ai lor. Dar câți l'au înțeles pe filosoful sa-lahor dela „*Timpul*”? Câți, în vremea lui, au știut să prețuiască măiestria cu care a dat el lustrul limbei românești?

În răutatea lor, contemporanii lui au făcut glume de prost gust pe contul loviturilor ce el le-a primit dela soarte, lovituri, cari se îndreaptă totdeauna spre cei mari, după-cum fulgerul cade totdeauna pe cele mai mărețe piscuri de munte, celor mai înalți stejari, celor mai maiestose cupole sfinte.

A insista asupra acestor mici mizerii, ar însemna să deschidem răni dureroase la această zi, când, la auzul numelui lui, au uitat toți o clipă patimile și s'au înfrățit în acelaș gând toți cari au acelaș suflet, aceleași aspirații și acelaș ideal.

Astăzi amintirea lui *Eminescu* se sărbătorește cu aceiaș evlavie în regat, ca și în Ardealul unde el și-a petrecut o parte din tinerețea lui zbuciumată, în Ardealul al cărui înăbușit suspin l'a înțeles și l'a tălmăcit în pagini de o zguduitoare frumusețe, în Ardealul pe care cu atâta putere a știut să-l cheme la viață. Se sărbătorește amintirea lui și în Bucovina, acest „*diamant pierdut din stema lui Stefan*”, cu aceiaș venerație. Și n'a rămas străină de înălțimea de suflete nici blânda Basarabie, sora noastră mezină, acel scump petec de pământ de unde operele lui *Eminescu* sunt izgonite.

că-i mieșorăm volumul când scoatem o doniță de apă din imensitatea apelor lui?...
Am avut prilejul să-mi dau seama cu limpezime cât de mare poet este *Eminescu*, când, la serata d-nei de Brièves, am comparat versurile lui cu acelea ale câtorva mari poeți francezi și germani. Cât de evocătoare de eternă tristețe, cât de suspinate sunt, bunăoară, versurile de-mai jos din *Chanson d'Automne* a lui Verlaine:

Et tout suffoquant
Et bleme quand
Sonne l'heure,
Je me souviens
Des jours anciens
Et je pleure!

Ștrofei acesteia, i-am alăturat însă numai de-cât, următoarele strofe din *Eminescu*:

Vezi rândunele se duc
Se scutur frunzele de nuc
S'asează bruma peste vii...
De ce nu vii, de ce nu vii?

Târzie toamnă e acum!
Se scutur frunzele pe drum
Și lanurile sunt pustii...
De ce nu vii, de ce nu vii?

Tăria cremenei se dovedește mai ales din frecarea ei cu oțelul. Or, nu cunosc mijloc mai potrivit de a te convinge de geniul unui mare poet, decât comparându-l cu un alt mare poet. Ați cetit rândurile de mai sus ale lui *Eminescu*; nu-i așa că în sufletul vostru se aștern greu straturile unei duioșii fără de păreche? Nu este așa că cuprindeți dintr'o dată văzduhul toamnei, cu bruma ce se așterne peste vii, cu vântul rece care scutură frunzele de nuc, împrăștiind în juru-le parfumul lor vag și amar, și vedeți parcă drumurile goale în aerul vântat, și lanurile pustii?... Iar strigătul „...De ce nu vii?” al poetului, scos în asemenea împrejurări este, după mine, cea mai sfâșietoare chemare a singuratecului în mijlocul naturii dizolate, care deșteaptă în noi atâta sete de iubire, atât regret, atâta teamă de sfârșitul nemilos!

— „Nici odată, — a strigat d-na de Brièves — nici odată n'am auzit o durere mai adâncă și

mai discretă, o mai admirabilă și mai tristă caracterizare a unei iubiri fără de răspuns; nici odată nu a fost evocat în sufletul meu un tablou mai duios!”

Căci îi traduseam versurile:
Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut;
Mă cunoșteau vecinii toți
Tu nu mai cunoscut.

La geamul tău ce strălucea
Privii atât de des!
O lume 'ntreagă înțelegea
Tu nu m'ai înțeles.

Puțini poeți au știut, ca *Eminescu*, să toarne o melancolie atât de grea și plină de cugetări în versurile lor. Fără îndoială că Heine e un incomparabil poet elegiac; duioșia care se desface din poeziile lui e mișcătoare. Dar ea ne mișcă, fără a pune în fața ochilor noștri perspectiva ameititoare a infinitului, a întregii vieți omenești cu durata ei de o clipă, pe care o pândește eterna nemișcare. Cetiți bunăoară strofa de mai jos. Ni-

Pardesii dela 32 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

Pe întreg pământul românesc se aduce astăzi închinare numelui lui. Căci el a fost al nostru al tuturor. Tălmăcitorul durerilor și aspirațiilor noastre ale tuturor, ale celor liberi, ca și ale celor dornici de libertate. El este al nostru al tuturor, al celor slabi ca și al celor puternici, al celor ce au flămânzit ca să-i poată cumpăra volumul, ca și al celor cari cu mână largă risipesc prisosul bunurilor ce le-au rămas din îndurarea cerească și din străduința părinților lor. A fost al tuturor, al celor din modestele colibe dela țară, ca și al celor de lângă capiștea spoelui. Căci dacă pentru unii a avut atâta milă, l'a durut când a trebuit să lovească în păcatele celorlalți.

S'a luat și la noi, în țara în care n'au pierit toți „vulturii și șoimii munților Carpați”, inițiativa de a i-se ridica un bust. Vom avea oare fericirea de a putea spune cât mai curând:

Iată, și nouă ne e dragă lumina și noi știm s'o venerăm!?

Rapsozii..

— Eminescu și Alexandri. —

(Publicăm un fragment inedit din pieza „Rapsozii”, apoteoză într'un act, în versuri, cu care s'a început stațiunea Teatrului Național din Craiova.

„Rapsozii” e un dialog între Vasile Alecsandri și Mihail Eminescu; reînvierea celor doi poeți a impresionat adânc pe toți cei ce au luat parte în frunte cu ministrul instrucțiunii, la deschiderea strălucită a Teatrului Național.

În curând se va inaugura, la București, noul teatru „Comedia”, a cărui direcție scenică e încredințată tinărului și neîntrecutului artist I. Manolescu. D-sa va juca rolul lui Mihail Eminescu, din piesa „Rapsozii”, cu care va începe și noul teatru „Comedia”.)

Alexandri.

De ce să cânti durerea
Când ceru-i plin de stele,
Când luncile răsună

In glas de filomele,
Când viața își revarsă
Divinele comori,
De ce să plângi când roaua
Suride 'n mândre flori?

Eminescu.

Vai, suntem legați atâta
De-ale vieții mici mizerii!...
Visător, contempli cerul
Și de haosu-i te sperii,
Capul — greu de-atâtea gânduri
Spre pământ și-s'a plecat...
Ia întreabă-te, poete,
Poate nu vei fi mâncat?!...
Vântul șueră p'afară,
Focu 'n sobă nu mai arde
Și-n această sărăcie
Te inspiră, cântă, barde!
Cântă vremile lui Mircea
Cântă goana lui Arald,
Mâna ta o fi 'nghetată
Dară sufletul e cald!...
O, tu rege-al poeziei
Veșnic tinăr și fericel!...
Nici o grijă a ta viață
N'a venit ca să și-o strice...
Versul poate să-și tresalte
Ca izvorul de curat,
Căci întrînsul s'oglindește
Cerule clar, netulburat...
Ai trăit o viață-ntreagă
În superbele palate
Fără să cunoști tristețea
Unei „cameri mobilate”
Unde-o biată lumânare
Mângâind păreții goi
Îți așterne pe podele
Umbra-i lungă de strigoi...
Nu, tu nu cunoști amarul
Unei nopți de nedormire
Când în frigul ce te 'nghiață
Te visezi al morții mire
Și-ai voi s'adormi odată
Somnul liniștei de veci...
Nu, tu n'ai visat zadarnic
Mâini subțiri și buze reci...

Pe când noi, noi epigonii
Cafenelelor deșarte
Și pe cari cu nedreptate
I-am numit eu „harfe sparte”,
Noi visăm și zi și noapte
Traiul blând, mulțumitor,
Fără griji, așa cum are
Cel din urmă muritor...
Noi, ce n'avem nici un suflet
Lâng'al nostru să tresară
Cum să spunem că sosește
Mult dorita primăvară,
Cum ai vrea să cânt în versuri
Pământestile mișuni
Când m'așteaptă or spitalul
Or ospiciul de nebuni?

Alexandri.

Nu se teme stânca tare
De-ale mării mari talazuri!
Cugelarea te înalță
Peste micile necazuri!...
Ce-i în fața veșniciei
Pământescul vieții trai?
Tu din gânduri fă-ți o lume
Și din visuri, — fă-ți un rai!...

Eminescu.

Poți zidi o lume 'ntreagă,
Implinire visul n'are...
Când, cu gene ostenite
Suflu seara 'n lumânare,
O, de câteori nu-mi vine
Lira'n cui să mi-o anin...
Dar un cântec mă trezește:
Tonul dulce și senin
Dintr'un „Carmen Seculare”
Ce-l visam și eu odată...
Mă trezesc... privesc în juru-mă...
Fruntea mea o văd brăzdată...
În văzduh un cântec trece:
E acelaș cântec vechi,
Setea liniștei eterne
Care-mi sună în urechi...



căeri toamna ploiasă și rece nu e evocată cu mai multă putere și sobrietate; nicăeri îndeletnicirea omenească nu e mai în armonie cu vremea de afară:

Afară-i toamnă, frunza împrăștiată,
Iar vântul svârle'n geamuri grele picuri;
Și tu cetesti scrisori din roase picuri
Și într'un ceas gândești la viața toată!”

„Și într'un ceas gândești la viața toată!” Ce admirabilă cunoaștere a sufletului omenească e în acest vers! Eminescu știa cât de mult contribuie melancolia toamnei la crearea ideilor triste din mintea noastră. Căci toamna e distrugerea...

De astea și de multe altele am vorbit aseară în saloanele d-nei de Brièves. Și i-am convins pe toți acei Francezi de incomparabilul talent liric al poetului român. I-am convins deasemenea că Eminescu pe lângă un mare artist a fost și un mare cugetător și un visionar fără de păreche. Versurile următoare, spre pildă, au impresionat adânc. Bărbați și femei, cu chipul grav, cu ochii mari deschiși și-au dat seama într'o clipă de nimicnicia ființelor noastre pe această lume. Ei au avut un moment vedenia, sugerată de Eminescu, că omeneirea nu e decât un joc de umbre vane. Și, într'adevăr, cum se poate exprima mai bine această impresiune decât prin versurile de mai jos?

Ori câte stele ard în înălțime
Ori câte unde aruncă 'n față-i marea
Cu a lor lumină și cu scânteierea
Ce ar fi însemnând, ce vor, nu știe nime.

Deci cum voiești tu poți urma cărarea:
Fii bun și mare, ori pătat de crime:
Acelaș praf, aceeași adâncime!
Iar moștenirea ta și-a tot: uitarea!

— „Jean Lahor! a murmurat pe gânduri un sculptor bătrân, auzind aceste versuri. Afară de Lahor, nimeni n'a exprimat cu mai multă adâncime, neputința noastră de-a ne da seamă de rostul nostru pe această lume.”

Numai Jean Lahor, într'adevăr a știut să ne pue în fața ochilor o icoană atât de grozavă a neantului din care eșim pentru a ne reîntoarce din nou după o scurtă ședere pe pământ, în sânul lui monstruos. Acest Jean Lahor, care a murit acum vre-o zece sau cincisprezece ani în vârstă de 28 ani, ar fi fost, judecând după versurile ce le-a lăsat, unul din cei mai mari poeți ai Franței. Și cred că-i va interesa pe cetitorii „Tribunei” dacă voi reproduce în acest loc poezioara la care a făcut aluzie sculptorul de mai sus, și în care poetul tratează acelaș subiect ca Eminescu în sonetul lui „Ori câte stele ard în înălțime”. Și e cu atât mai interesantă de cunoscut poezia lui

Jean Lahor, cu cât eu o consider ca pe cea mai extraordinară viziune pe care a conceput-o vreodată o minte de poet. Iată-o:

Parmi ces rencontres d'atomes,*)
Ne sachant pourquoi je suis né,
Je marche comme haluciné
En un tourbillon de fantomes.

Vague étincelle entre deux nuits;
Entre deux néantes ombre d'être,
A la veille de disparaître
Je ne sais encore qui je suis!

După cum vedeți, poetul exprimă aceeaș idee ca Eminescu. Și versurile amândouora au aceeaș adâncime, acelaș putere de evocare, acelaș efect zguduitor asupra minților!

*) Printre aceste încheșări de atome
Nestiind de ce m'am născut
Eu merg ca un halucinat
Într'un vârtej de fantome.
Scânteie vagă între două nopți
Între două neanturi umbră de ființă,
Mă simt în ajun de a dispărea
Și încă nu știu cine sunt!

DAJKOVITS E. Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —
ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografiile și portrete, reproducții după to-
tografii vechi și noul în mărime naturală,
expuneri de obiective speciale pentru interior,
acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate.
Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas.

Autonomia bisericii izraelite.

Citim în ziarele ungurești: În numărul său de mâne ziarul „Egyenlöség” (organul propagandei izraelite. N. R.) va publica comunicatul, că contele Ioan Zichy, ministrul de culte, a fixat în budget suma de 120.000 coroane pentru lucrările pregătitoare ale autonomiei bisericii izraelite. Autonomia va curma stările de nesiguranță în biserica izraelită și va însemna deplina recepție a acestei biserici. În acest scop ministrul va convoca în curînd o anchetă.

Ministrul împarte după cum vedem, bisericii izraelite, daruri aproape atât de mari cât cele primite de bisericile românești, cu toate că numărul evreilor n'atinge încă milionul, în vreme ce bisericile românești au aproape 4 milioane de credincioși — și cu toate că evreii sunt capitaliști cei mai mari ai țării, putând să înzestreze în mod împărătesc sinagogile, câtă vreme bisericile românești, dintre toate bisericile recunoscute în constituție, sunt cele mai avizate la tezaurul public.

Zadarnic, — simbolul cu cele șase colțuri începe să devie din ce în ce simbolul spiritual al slăvitei Ungarii...

Un discurs senzațional al bar. Gautsch

Din Viena ni-se scrie: Cum se putea prevedea, uniunea partidelor germane a refuzat admiterea condițiilor puse de Cehi și astfel criza guvernamentală a ajuns într-o fază extrem de critică.

Ministrul-președinte baronul Gautsch, luând ieri cuvîntul în discuția la buget, a rostit un discurs care a făcut senzație în toate cercurile politice și este interpretat ca o declarație de război la adresa Germanilor. Fără să se explice asupra planurilor sale din viitor, baronul Gautsch pare a fi anunțat alcătuirea unui guvern fără concursul partidelor germane, sau chiar împotriva lor.

Iată declarațiile făcute de baronul Gautsch în chestia crizei:

„Nimic nu poate să-mi slăbească convingerea că o muncă parlamentară roditoare e cu neputință câtă vreme nu reușim să ne câștigăm colaborarea națiunii cehe. Acesta e un adevăr care unora poate nu le va plăcea, dar căruia trebuie să se dea expresie.

Guvernul nu aprobă principiul că cineva poate fi exclus dela guvernare fiindcă aparține unei anumite naționalități.

Că tratativele noastre n'au avut rezultatul dorit e regretabil, dar nu vor putea influența desfășurarea evenimentelor. Consolidarea acestui parlament nu se poate face decât în sens austriac, care cuprinde toate naționalitățile...”

Adunare poporală la Șeini. Despre adunarea poporală dela Șeini (com. Sătmar), care a avut loc ieri, Vineri, sub președinția dlui Gheorghe Pop de Băsești, primim un raport mai lung care ne povestește câteva amănunte „autorizate” foarte caracteristice, asupra cărora vom reveni.

Ne mărginim deocamdată a înregistra decursul adunării. Au luat parte la adunare abia vre-o 200 alegători. Au vorbit dl Gh. Pop de Băsești, Dr. Teodor Mihali, Dr. V. Lucaciu și Dr. Aurel Nyilvan (alți membri ai comitetului nici n'au fost de față).

S'a primit apoi cunoscuta rezoluție cu adaosul — propus de dl Nyilvan — că adunarea se declară solidară cu comitetul național și reproabă orice tentativă de distrugere a acestei solidarități. Iscălim și noi și acest adaos al rezoluției. În

aceleș timp însă trebuie să ne întrebăm mirati: *Și dl Goldiș încă tot n'a fost dat afară din comitet și înlăturat dela conducerea organului autorizat?*

Chestiunea universităților. O delegație număroasă de cetățeni din Dobrițin s'a prezentat altăieri ministrului-președinte contele Khuen-Héderváry și ministrului de culte Zichy, pentru a ruga guvernul ca a treia universitate să se înființeze în Dobrițin.

Atât ministrul-președinte cât și contele Zichy au răspuns că la înființarea universităților viitoare în locul întâi se va ținea seama de cererea Dobriținului.

Adică a treia universitate va fi la Dobrițin.

Consiliu de miniștri — comun. Ni-se telegrafiază din Viena: Azi după amiază a avut loc la Viena un consiliu comun al reprezentanților celor două guverne, prezidat de contele Aehrenthal, șeful cabinetului de externe. Din partea guvernului ungar au participat la consiliu miniștri Khuen-Héderváry, Lukács și Beöthy. Consiliul a desbătut chestiunea proiectelor căii ferate din Bosnia, pe cari ministrul de război Auffenberg ar vrea să le vadă construite cât mai curînd, în vederea problematicele stări politice din Balcani. Hotărârile consiliului nu se cunosc. Cerculă părerea că reprezentanții celor două țări nici n'au putut să ia hotărâri pozitive, după ce în curînd s'ar aștepta o reconstruire parțială a guvernului austriac. Despre primul-ministru Gautsch se spune că își va da demisia chiar în zilele aceste, ceea ce ar necesita un nou consiliu comun, nu mai departe decât în săptămâna viitoare.

Primul-ministru ungar, contele Khuen-Héderváry va rămânea, probabil, și mâne aici, și va fi primit în audiență la monarhul.

Ședința Camerii. Pe lângă obișnutele votări nominale și două vorbiri la ordinea zilei, lipsite de interes, ședința de azi a Camerii s'a terminat cu interpelarea deputatului Nadányi Gyula, adresată ministrului de instrucție. Nadányi a protestat contra închiderii școlii de stat din comuna Kis-Epres (Bihor), făcută în lipsa de elevi precum și de dragul școlii profesionale românești (!!). A cerut menținerea și pe mai departe a școlii de stat.

Ministrul n'a răspuns!

„Șezătoarea” d. T. Bredicean în Timișoara.

— Cu concursul dnei L. Cosma și a dlui I. Crișan. —

Timișoara, 27 Oct.

Tuturora ni-e încă în plăcută memorie frumoasa petrecere din iarna trecută, aranjată de tinerimea română din Timișoara și jur, și iată că ne vine știrea îmbucurătoare, că Timișorenii se pregătesc iar de o manifestare culturală, care va fi a Bănatului întreg. S'a hotărât anume ca să se reprezinte „Șezătoarea” dlui Dr. Tiberiu Brediceanu, cu prețiosul concurs al dnei Lucia Cosma renumita noastră artistă și cu al dlui Ionel Crișan, bariton de operă din Viena. Aceste două nume dau deja garanția deplină a succesului și nici nu ne îndoim, că pregătirile de acum începute vor fi încoronate de un rezultat splendid.

Talentul artistic al dnei Lucia Cosma care a încântat publicul dela noi, București, Viena și Londra ni-e binecunoscut.

D. Ionel Crișan, bursierul „Societății de teatru român”, este dela anul nou angajat la opera regală din München. La Timișoara va pași pentru prima dată în fața publicului românesc din părțile bănățene.

Așteptăm cu drag pe acei cari fac fală artei române, iar Timișorenii le trimi-

tem felicitări pentru buna alegere și aranjare, dorindu-le un succes frumos. Vom ține pe cetitorii noștri în curent despre toate pregătirile ce se fac. M.

Soarta votului universal.

— O conversație pe culoarele Camerei. —

Arad, 28 Octomvrie.

În decursul ședinței de ieri a Camerii a avut loc pe culoare o prea interesantă conversație între cei mai de seamă conducători politici ai Ungurilor, conversație pe care ziarele ungurești o reproduc după cum urmează:

— Mie nu-mi trebuie nici o reciprocitate între reformele militare și reforma electorală, — a declarat contele Iuliu Andrássy.

— Nici mie! — a adăugat kossuthistul Aurel Förster.

— Intr'adevăr — a observat Zoltán Désy — admitând de pe acum reciprocitatea, ne-am creia o situație cu mult mai grea în ce privește reforma electorală. Dar nu trebuie să uităm, că după ce guvernul va fi obținut proiectele militare, nu-i va fi de loc urgentă reforma militară.

Contele Iuliu Andrássy: Adevărat. Tocmai din acest punct de vedere e, însă, necesar să încheiem o învoială cu guvernul, pentru că numai așa îl vom îndatora să puie în desbatere proiectul electoral. Proiectele militare se pot vota și fără reciprocitate, — bine înțeles că numai în schimbul cuvenitelor concesiilor naționale.

Profesorul universitar Bela Földes (justhist): Temerile în ce privește reforma electorală sunt neîntemeiate. Cu o potrivită delimitare a circumscricțiilor se poate contrabalansa în mare măsură ori și ce creștere a greutății politice a naționalităților. (Sublinierile sunt ale noastre. N. R.)

La aceste contele Andrássy a observat din nou: Aceasta, într'adevăr e cu puțință, dar nici împărțirea circumscricțiilor nu se poate face în mod atât de bătător la ochi, încât o creștere a drepturilor să devie pentru naționalități iluzorie.

Contele Albert Apponyi, care în restimp s'a apropiat și el de cei ce discutau, a făcut observația:

— Cu împărțirea circumscricțiilor se poate dobândi mult în folosul Ungurilor, dominația globului unguresc, însă, nu se poate asigura exclusiv numai în chipul acesta, pentru că apăsarea și înșelarea asta a naționalităților ar putea să provoace cu drept cuvînt sentința străinătății.

— Adevărat — l'a întrerupt aici Gabriel Ugron, tânărul, adresându-se contelui Andrássy — dar nu'ți aduci aminte dle ministru, că în proiectul ce ai elaborat la timpul său găsism mijlocul care să asigure supremația ungurească. Dacă nu mă înșel, între altele, de pildă, pentru o circumscricție dela Târgul Murășului, care are o populație ungurească, se proiectă un număr de 3000 de alegători, în vreme ce pentru circumscricția Câmpenilor un număr de 13.000 de alegători români...

Contele Andrássy a mai declarat, că muncitorimea industrială poate fi înzestrată întregă cu dreptul de vot, după ce are o inteligență și o cultură potrivită, trebuie însă bine cernută proletăria câmpenească. (Meseriașii de pe sate, — înțelege contele Andrássy — pentru că se continentează dintre naționalități).

Deputații kossuthiști, auzind declarațiile aceste, au întimpinat că nu pot să despoaie de drepturi tocmai masele, cari sunt cele mai credincioase

ideilor 48-iste și cari se contingentoază chiar din populația Pustei Ungurești.

Iată, aceste sunt ideile cari vor prezida la alcătuirea reformei electorale. Impărțite în ce privește amănunțele neesențiale, convingerile tuturor bărbaților de stat unguri conglăsuiesc în punctul general care privește soarta politică a națiunilor nemaghiare. Și cu toate că cunoaștem de mult ideile stăpânitoare din cercurile politice ungurești, nu ne-am pus încă cu dinadinsul înțelegerea, dacă înfăptuită reforma electorală, în situația noastră politică de azi, cari pot să fie câștigurile și cari pierderile noastre?

Scrisori din Iași.

O fântână țigănoare comemorând Unirea principatelor. — Dispoziție „umanitară”. — Cuartierele evreiești ale Iașului.

Printr-o adresă scurtă, zgârcit de precizie, cu un conținut lapidar și rece, d. primar al orașului Iași, întreba mai săptămâna trecută ministerul nostru de interne pare-mi-se, rugându-l să răspundă ce are de gând se facă cu fondul de 300.000 de lei votat de trecutul guvern liberal pentru ridicarea unui monument al Unirii în Piața Nouă.

S'a răspuns tot așa de scurt: guvernul nostru a hotărât să se ridice în noua Piață din fața administrației financiare o monumentală fântână arteziană simbolizând în alcătuirea ei comemorativă, Unirea Principatelor Române.

Minutat; 300 mii de lei pentru o fântână țigănoare! Ura.

Mă gândesc ce și-or fi zicând străinii orașului nostru când aud atâtea năzdrăvăanii. Strașnic oraș. Știi, curat vorba românului: Chelului chitit de mărgărintar îi trebuie. Nu erau și nu-s destule pe capul lui atâtea nevoi și neozuri; nu-l înecă de atâția amari de ani colbul și murdăria orientală a mahalalelor; nu-l mână în șivoi năprasnic valurile atâtor murdării culinare lipsite de albia discretă și prietinoasă a canalelor curățitoare; nu-l roade în fiecare vară molima frigurilor tifoide, nu-i scade treptat, treptat populația istovită de mizerie, prostie și uitare. Li mai trebuia o fântână țigănoare!

Și afară de asta, mă întreb nedumerit. Cum adevărat o cădere de apă poate simboliza un act de însemnătate politică. Ce are a face unirea Principatelor și jet-d'eau-ul apei dela Timișești!

Dacă-i vorba de asta, cu toate că nu-s arhitect și sculptor, v'ăși propune și eu câteva proiecte de monument, de pildă. Să se simbolizeze Independența țării, să zicem cu un grup, reprezentând un copil ce mână găștele la păscut; sau niște țărani în jurul cionului de mămăligă; sau ca să devie cazul cu ceva apă, un număr de excursioniști făcând bae în mare la Mamaea. Natural; căci ce rost are fântâna arteziană și opera domnitorului Cuza; scripca și cu epurele.

Să mă liniștesc; n'am nici un motiv de supărare; sunt sigur că sculptorul care-ar proiecta fântâna sus pomenită, va avea grijă să avizeze publicul curios cu următoarea inscripție splendidă lucrată: „Această fântână țigănoare reprezintă oameni buni, unirea Principatelor Române”. — Patria recunoscătoare!...

Să vă mai povestesc încă o năzdrăvănie ieșană. Colegiul medical al casei Sf. Spiridon întrunindu-se mai zilele trecute, pe lângă alte modificări și adaosuri de regulament, a hotărât să se primească ca interni de spitale și studenți evrei. Va să zică: o instituție românească de binefacere, hrănită de averile atâtor donatori cu milă și pietate creștinească, menită să aducă alinare și ajutor obștei locuitorilor români sprijinind înalta educație medicală a studenților străini.

Câteva zile, o parte din stulenții români s'au întrunit și au protestat. Foarte rău și de prisos. Mă rog, facultatea de medicină prin elementele sale, indiferent de neam și lege speculează înainte de toate orizonturile pozitive și reci ale științei. Când aceste elemente au nevoie de ajutor

trebuie ajutate. Nu pricep ce rost poate avea aici apropierea ce cată să se facă între știință și naționalitate. Concomitent cu aceasta se zice, comitetul de conducere al Spitalului Israelit, a hotărât să fixeze aceiași dispoziție regulamentară ca, adevărat să poată fi admiși ca interni de spital și bursieri un număr de studenți români. Prin acest mijloc, nădăjduim, se va fi potolit ori ce mișcare, dezonorată pentru prestigiul plusquam înaltului nostru așezământ de cultură ultraștiințifică.

Venise vorba în discuția anterioară de starea puțin igienică a orașului nostru. În legătură cu aceasta, nu e fără interes să menționez inferioritatea cartierelor evreiești complect blocate de cea mai asiatică necurătenie. Cutreerând adesea întunecimea înecătoare a atâtor străzi întortochiate și murdare, mă înrebam nedumerit: Are populația asta evreiască pătura ei de intelectuali conducători, aprigi reformatori și polemisti caustici, asanatori de moravuri învechite, esteți fini și sensibili, capitaliști rutinați și mândri; alături de dânsii o populație consângeană destul de numeroasă, se frânge de foame, întunere și murdărie. Inecând în slăbiciunea unui strigăt desnădăjduit toată groaza vieții lor de animal, o armată întreagă de oameni cere hotărât și tare lumină, mâncare și curățenie. Ce însemnează spectacolul acesta rușinos de dezertare în fața celei mai sublime datorii de ajutoare frățească?

Cum adevărat? De o parte îmbuibăți și ambițioși cător mai grase avantajii se tolănesc de trândăvie și voe bună în mândre palate de marmură și piatră scumpă, moșieri și proprietari cu sute și mii de făci arabile, exploatare de păduri imense; de altă parte, uitați în beciuri și șoproane dărăpănate, biciuiți aspru de vânturi și ploii ropotitoare, mulțumiți zile întregi cu un singur codru de — eram să zic de mămăligă; bietul nostru țăran, ori cât de nevoiaș o fi el, din bunăstarea multora nu-l poate ajunge zile negre de sărăcie — va să zică, mulțumiți cu o singură bucată de pâine, nevoiți să cerșească pe uliți sau să înșele buna credință a trecătorilor.

Cum adevărat? de o parte, pătura aleșilor fii ai luminei, intelectuali consumați și autoritari, întrezăritorii vremurilor de frăție, egalitate și prosperitate, biciuitorii și moralizatorii stoici față de tâmpenia și bestialitatea apucăturilor omenești, delicații și abstractivii contururilor armonioase, pale, răsvrățiții alcătuirilor putrede; de altă parte, jos, prin mahalale, întuneric, prostie și bestialitate; priviri aiurite și bolnăvicioase, scânteei confuze și anarhice, amorali orientali și patologici, sectariști înguști și fanatici, închinătorii unui idol înconjurat de cea mai superstițioasă și mai rudimentară credință, țipete și văicăreli gălăgioase înlocuind adevărata revoluție sfântă.

Cum adevărat? De o parte luxul greci și obraznic al caselor cu renume occidental, confortul și eticheta saloanelor veacului al 18-lea, anturajul, splendoarea și acuratețea castelelor regiști și principare; de altă parte cea mai strigătoare dizordine igienică; o odaie mică, întunecoasă, adeseori de scânduri, umedă și sub pământ adăposteste cel puțin 9 suflete de oameni-vită.

Ce fac cei mai de aproape chemați să se intereseze de soarta și viitorul incultului, murdarului și flămândului evreu? Ce fac? Politică oportunistă, literatură decadentă sau tezigă, economie socială, istorie, știință pură ec., etc.

Ce ar trebui să facă? Să lase pe d. P. P. Carp în pace cu cererile de împământinare, să abandoneze ori ce politică caraghioasă de partid, să uite grabnic Valenii de Munte și să se îndrepte, pornind adevărata politică de formare și trezire de conștiinți omenești către grosul populației sărace din mahalale.

Ce ar trebui să facă? Să lase lupta disputei literare, să abandoneze versul sculptat și mormorean, să uite grabnic cuprinsul tuturor cronicilor literare și artistice și să se îndrepte, pornind adevărata lumină de formare și trezire de conștiinți omenești către grosul populației sărace din mahalale.

Ce ar trebui să se facă? Să lase lupta economiei sociale, istoriei și științei pure, să abandoneze discuția unor teorii de care habar n'au, să uite grabnic pe „plagiatorul dela Iași” și să se îndrepte pornind adevărata solie — în felul lor ca și „Solia noastră” — de economie casnică, de hi-

gienă rațională de cunoștinți practice, către grosul populației sărace din mahalale.

Și ce ar trebui să mai facă? Să ne lase în pace grăbind cât mai mult timp pentru ignoranța, sărăcia și necurătenia lor proverbială.

Corneliu Carp.

Povestiri de femei.

Sănătatea noastră.

— Exercițiile gimnastice. —

Cheltuim atâția bani și vreme ca să ne înfrumșetăm. Dar câte femei se îndură ca în programul încărcat al reprezentăției vieții zilnice să adauge încă un punct.

În batărul sănătății. Câteva minute pierdute pentru prevederea unui câștig eventual. Ca să ocolim boalele, imputernicindu-ne condițiile de sănătate. Trăind la țară, dar cu atât mai mult la orașe, una din marile noastre preocupări ar trebui să fie — cum să ne întromăm mai mult ca să putem suporta oboselele de orice natură. De sigur femeile cari au norocul să și trăiască viața în mare aer, la sate, la câmp ori la munte, sunt ajutate întru aceasta de un firesc concurs de împrejurări. Pentru că ori cât de mică ar fi sarcina de muncă, a femeiei dela țară, numai simplul fapt că este silită a și învărti activitatea zilnică în cadrul unui aer mereu primenit și proaspăt, fără băgare de seamă, aduce sănătății un ajutor de primul ordin. Pe când pe la oraș lipșită și de aer și de un cerc mai larg de activitate a muncii casnice, femeia este expusă în mod fatal vieții sedentare. Și pentru că plimbările ori cât de lungi ar fi, joacă un rol foarte mic, în chestia sănătății, pe de altă parte sporturile de orice natură ar fi, sunt un lux încă la noi, românele, trebuie să ne gândim la un mijloc de ajutor pentru sănătate, mai simplu și mai ușor, care să ne coste și puțină vreme tot deodată. Sunt exercițiile gimnastice.

Ne lipsesc cursurile publice pentru așa ceva, societățile gimnastice feminine. Sunt însă acum cursuri tipărite cu ilustrații foarte desluse care ne dau toate indicațiile necesare. Sunt de părere că un astfel de volum n'ar trebui să lipsească din biblioteca nici unei femei. În câteva jumătăți de ceas, a lungilor seri plictisitoare, se poate ceti și studia cartea cu atenție. Și observând principiile și luând precauțiile necesare, te poți iniția singură și cu cea mai mare ușurință. Gimnastica suedeză este azi recunoscută ca cea mai practică și sănătoasă. Tendința sa de a căuta dezvoltarea armonioasă și igienică a corpului, deosebit de alte feluri de gimnastică ce are de scop efectele atletismului și acrobației crează din metoda suedeză un mod de educație fizică din care sexul feminin în special obține rezultate strălucite. Și felul acesta de educație fizică, prin sistematice exerciții gimnastice, nu poate decât să desvolte diverse calități la femeie fiind evident că astfel ea se prepară să suporte mai bine funcțiunile maternității, atât în binele ei cât și într'acela al copiilor ei.

În Suedia unde se găsesc cele mai bune școli pentru creșterea fetelor, gimnastica este un curs căruia i-se dă cea mai mare importanță și care începe să se predea încă din prima clasă primară, continuând în tot timpul școlii. Apoi sunt săli publice, deschise la toate orele, tuturor femeilor din toate clasele sociale.

Exercițiile gimnastice au un efect fericit, atât asupra fizicului sexului nostru așa de slab, cât și asupra moralului. Numai după un exercițiu de câteva zile, de douăzeci, treizeci de minute zilnic putem observa cu cât ne găsim mai vioaie și mai bine dispuse.

După multimea de săcăieli și de contrarietăți de tot soiul, în viața zilnică, câteva minute de repaos și câteva minute de exerciții gimnastice, are mai mult efect decât un hohot de ris cu poftă pornind dintr'un suflet oboșit. Este un stimulent puternic de viguroșie trupească și sufletească.

Se poate observa aceasta la femeile suedeze, cari prin felul creșterii acesteia trupesti sănătoase, au sufletele cele mai bine înarmate pentru luptele vieții de tot soiul. Sunt femeile cele mai de inițiativă, cari știu să înfrunte cu o seninătate strălucitoare, toate greutățile existenței, arătând o activitate uimitoare atât în asiduitățile vieții conjugale cât și în funcțiunile publice, pe cari știu să le îndeplinească tot atât de conștiincios și bine ca și bărbații. Și cu toate acestea nu le lipsește prin aceasta nimic din grațiile perfecte feminine.

E chestiune numai de voință, ca să ne știm impune aceasta ca o datorie supremă față de sănătatea noastră. Și printre toate ocupațiunile zilnice în timpul de

care dispunem mai cu prisosință, să avem ferma hotărâre să rupe o jumătate de ceas pentru exercițiile gimnastice. Între multe metode de gimnastică suedeză, găsim că manualul de gimnastică rațională a medicului Gimnast din Stokholm, profesorul G. Kumlien, este unul dintre cele mai bune, câte s'au scris. Și îl recomand tuturor femeilor, ca un mijloc foarte prețios pentru sănătate. Fiind așa de lesnic și la îndemâna tuturor. În lipsa unui sport care cere oarecare timp, ori cât de simplu ar fi, exercițiile gimnastice sunt cele mai recomandabile, tocmai pentru că le putem practica acasă, singure, în libertate și printre alte ocupațiuni, cari de obicei ne rețin acasă și nu ne lasă timpul să facem toaleta și să plecăm de acasă, așa ușor. **Sultănica.**

Cronica teatrală.

Teatrul Național din Iași.

Peste câteva zile, Vineri 12 Octombrie, Teatrul nostru Național își va începe activitatea artistică de iarnă. Afișul anunță drama istorică „Despot-Vodă”. Fusese vorba să se înceapă cu Trilogia maestrului Delavrancea; d. Nottara interpretul titular fiind bolnav, pentru un moment s'a renunțat această întâietate de onoare.

Cochet, mai cochet ca ori când în urma proaspetei reparații ce i-s'a făcut, teatrul nostru va adăposti și iarna aceasta creațiile cele mai alese ale scenelor din București și străinătate.

După „Revizorul” lui Gogol, „Bibliotecarul” lui Moser, „Prostul” lui Fulda, „Punctul negru” lui Presber și Kaldeburg, vom avea să aplaudăm minunata comedie a lui Tristan Bernard „Nepotitul”, „Zilele de sărbătoare” ale lui Bertolazzi, „Camoens” de Fr. Halm, „Lupta fluturilor” de H. Suderman, „Martira” lui Richepin, „Taifun” de Melchior de Lengyel. Cică Parisul n'a putut înțelege și gusta opera scriitorului ungar; curios; nici Bucureștii nu l'a putut gusta. Și cu toate acestea, tocmai prin caracterul acesta de un exotism bizar, piesa japoneză de moravuri naționale, ar fi trebuit să intereseze. Că nu admitti șovinismul exagerat, sectarismul unei iubiri de patrie împins până la înăbușirea celui mai omeneș sentiment de relație superioară, e altceva. Piesa însă în sine, trebuie să placă. Sunt sigur că, ajutată de un decor cât mai adecuat, Iașul va aprecia opera dumanului nostru ungar.

Afară de Trilogia maestrului Delavrancea, printre piesele originale înscrise, aș putea număra „Înșiră-te mărgărite” de Victor Eftimiu, „Zile vesele după război” de Anonim, „Funcționarul dela domeniu”, de P. Locusteanu, „Zorile” de St. O. Iosif, „Biruința” de Herz, „Răsvan și Vidra” de Hașdeu etc.

Va veni public la teatru? Iată o întrebare șoptită cu îngrijorare de mulți. Va veni. Cu toată psihologia specifică, extraordinar de specifică a spectatorului nostru ieșan, cred că, mulțumită îngrijirii atente din partea interesului personal artistic, se va putea selecționa un public suficient.

De altfel d. Mihail Sadoveanu, printr'un apel călduros stimulează fericit bunăvoința și încrederea cetățenilor iubitori de teatru. Dsa zice:

Trecuta stagiune 1910—1911 a fost din multe puncte de vedere o bună stagiune. Publicul ieșan a cercetat în număr destul de mare Teatrul; repertoriul a fost primit cu simpatie și artiștii au găsit în interesul pe care li-l mărturisise publicul un nou îmbold și nădejde nouă pentru ridicarea instituției.

Deși prețurile de intrare au fost scăzute, încasările au întrecut mult prevederile bugetare. Aceasta, cum și veniturile pe cari ni-le asigură noua lege a Teatrelor, ne-au îngăduit să întreprindem un început de îmbunătățiri în mobilierul și decorurile teatrului. Excedentul stagiunii trecute ne-a pus în putință de asemenea să îmbunătățim starea materială a corpului nostru artistic. Pasul acesta înainte — se datorește publicului înțelegător ieșan, căruia suntem datori să-i

multămim. Suntem siguri că și pe viitor încurajarea și simpatia nu ne vor părăsi, și astfel vom avea putință să înălțăm această instituție artistică așa precum cere trecutul de cultură al vechei capitale moldovenești.

Am căutat pentru viitoarea stagiune, a 33-a, să alcătuim un repertoriu cât se poate de ales. La puținele piese cari au rămas din felurile amprejurări nereprezentate în stagiunea trecută, am adăugat piese nouă originale și străine — dintre acele care au avut succese desăvârșite pe scenele marilor teatre. În alegerea pieselor am ținut socoteală și de tradiția ieșană și de gustul publicului nostru care nu e înșelat de vorbe goale și știe să distingă între piesele de teatru ceace e în adevăr artă adevărată.

În stagiunea trecută, la începutul lunii Ianuarie, a avut loc un regretabil incident — pe care toată lumea și-l amintește cu părere de rău. S'au pornit cu acest prilej discuții vane, și unii au început să amestece chestiile și luptele economice în chestiile de artă. Noi am declarat încă de atunci că talentul îndreptățește pe artist și-i dă drept la cetățenie pe o scenă ori într'o literatură, — și ceream unei artiste de origine străină un act de naștere, ci talent. Imprejurările cari au urmat, atitudinea artistei care a dat prilej incidentelor, atitudinea publicului de toate categoriile și naționalitățile, au făcut așa ca punctul nostru de vedere să nu se poată traduce în faptă. Totuși toată lumea din Iași trebuie să înțeleagă că Instituția noastră are ca menire răspândirea culturii românești. Deci trebuie să cheme într'însa pe toți acei cari locuiesc pe acest pământ al nostru, pe toți cei cari, nefiind Români prin naștere, vor să dovedească că sunt Români prin sentimente și datorii.

Nădăjdum că pentru viitoarea stagiune teatrală toată lumea Iașului își va face o datorie să sprijinească Instituția de cultură care este teatrul nostru.

Director, **Mihail Sadoveanu.**

Asupra ultimelor fraze chestiunea rămâne de discutat. D. director Sadoveanu zice: „Deci trebuie să cheme într'însa pe toți acei cari locuiesc pe acest pământ al nostru, pe toți acei cari, nefiind Români prin naștere — uf! certificatul de naștere! — vor să dovedească că sunt Români prin sentimente și datorii”. — O imposibilitate axiomatică. Și știți cum? În cazul de față tocmai, dle director, „prin atitudinea artistei care a dat prilej incidentelor”. Într'o altă împrejurare se va ivi o altă atitudine care va da naștere unui alt incident și tot așa, axiomatic, se va demonstra că „toți aceia cari nefiind Români prin naștere” nu pot să devie „Români prin sentimente și datorii”.

S'apoi, altfel transpus, felul acesta de a privi intimitatea „datoriei” și a „nașterii”, l'am mai întâlnit undeva. L'am întâlnit — curioasă coincidență — tocmai în domeniul „luptelor economice”. S'acolo, un fost ministru de instrucție, striga de par'că ar fi vrut să-l audă al de Mochi Fișer, că: „tot comerțul și toată industria care se face pe pământ românesc” — bietul nostru românesc fără nici un certificat de naștere și deci fără nici o filiație stabilită — „e comerț și industrie românească”. Cine să creadă? Mochi Fișer? Ași; rîde în pumni. Negustorul român? își numără zilele de viață. Muncitorul cu palma? Se uită prostește înainte... Și totuși ideile se emit, discuțiile se încep infierbântate, tratatele de estetică se dau drept mărturie, pumnii se încheieștă... și bietul Mochi Fișer rîde... și bietul negustor se prăpădește și bietul muncitor cu palma se idiotește în prostia-i nesfârșită.

Spiridon Carpus.

P. S. Ei poftim; începusem să vorbesc de Teatrul Național și când colo am ajuns la... Mochi Fișer. Nu vă spuneam eu. Așa-i psihologia ieșanului nostru — extraordinar de curioasă.

Să vă spun sincer. De n'ar fi fost apelul dlui director Sadoveanu, n'aș fi luncat ca și dumnealui, în considerațiuni estetico-economice. Înc'odată deci: — așa-i psihologia ieșanului nostru; extraordinar de curioasă.

Spiridon Carpus.

Cronică din Paris.

O evaziune senzațională. — Un nou Rocambole. — Ispășirea excrocului Duez. — Ingratitudinea lui Alfred Dreyfus. — Cea dintâi escadră aeriană. În contra antimilitarismului. — Parisul pitoresc.

Paris, 26 Octombrie.

Săptămâna asta parizienii au trăit în imaginațiune scene romantice, demne de cele mai cetite romane de aventuri. Mai întâi de toate, un condamnat la muncă silnică, Romeuf, a încercat și reușit una din cele mai îndrăznețe și neînchipuite evadări. Cadrul unde s'a petrecut scena e perfect în armonie cu vre-o pagină din romanele senzaționale de care am pomenit. El este însăși Conșierjia, faimoasa închisoare unde a plâns atâtea lacrimi amare regina Maria Antoanetta. De acolo s'a evadat numitul Romeuf. Cine cunoaște formidabila cetățue medievală de pe malul Senei își poate ușor închipui gravitatea unei astfel de tentative. Dar Romeuf a pus în joc unul din cele mai efective sentimente omenești: disprețul de moarte, alături de o calitate rară: sângele rece în primejdie.

Era pe la ceasurile două după amiază. Temnițerul a intrat în celula condamnatului să-i aducă dejunul. Romeuf pregătise din ajun o frînghie lungă, făcută din fășii rupte din cearșaful de pat. Cu un pumn groaznic în tâmple, prizonierul l'a trîntit pe gardian la pământ. Apoi l'a legat bine i-a pus un căluș în gură și i-a luat cheile. Dar turnul era bine păzit. Cu toate acestea, Romeuf a reușit să lege un capăt al frînghiei de marginea unei ferestre nezăbrelite și, agil ca o maimuță s'a lăsat jos pe pământ, dela o înălțime de 25 metri, în ochii trecătorilor uluiți. Și Romeuf nu și-a pierdut vremea; profitând de stupefacțiunea spectatorilor, cari au rămas nemșcați pe loc, cu gura deschisă, cu ochii holbați, el a intrat cu pași calmi și măsuțați în apropiatul Palat de Justiție, unde s'a amestecat în mulțime.

S'a dat numai decât alarma, toate colțișoarele au fost cercetate, dar Romeuf n'a putut fi descoperit. Se crede că el s'a deghizat în cele câteva minute cât a rămas în Palatul de Justiție. Nici până azi n'a fost prins.

...Un alt caz, nu mai puțin interesant, este acela al așa zisului Durand de Bellefond de Gournet, care i-a nimit și exploatat pe parizieni cu o strălucită uniformă de administrator colonial pe care, ferește, n'avea nici un drept s'o poarte. Faptele acestui individ sunt demne de Rocambole. Rînd pe rînd bancher, printz rus, marchiz francez și administrator de colonii el și-a bătut joc ani lungi de Francezi, escrocând sume enorme. Dar omul avea o slăbiciune care l'a pierdut: femeile. De cinci ori s'a însurat și soțiile lui toate tinere, frumoase, distinse și bogate făceau parte din lumea cea mai bună. Acest omuleț mărunț de statură, slab și urit a reușit totuși să le fascineze în așa fel, încât toate îl iubesc până în ziua de azi, cu toate că sunt în curent pe mărșevnia purtării lui. Cea din urmă cucerire a sa, a fost o tânără fată de o frumusețe rară și de o cinste ireproșabilă, lucrătoare la un mare atelier de croitorie din rue dela Paix. Faimosul Rocambole al cărui nume adevărat este Louis Cognel, a fost închis. Sumele escrocate de el se urcă la cinci milioane de franci.

...Vă amintiți încă de înaltul funcționar Duez, acest administrator al fostelor congregațiuni care a delapidat și el frumoasa sumă de douăsprezece milioane de lei, și cu al cărui proces v'am ținut în curent pe vremuri? Se știe că el a fost condamnat la cinci ani de muncă silnică. Ei bine, zilele trecute a avut loc deportarea lui în Noua Caledonie. Odinioară atât de strălucit Duez, poartă acum costumul de ocaș: o haină cenușie, vârgată cu negru, o tichie de acciaș nuanță pe cap, lanțuri la picioare.

Un jurnalist care a asistat la imbarcarea lui în Marsilia, spune că fostul administrator pare îm-

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesiilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stoffe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

bătrinit cu zece ani. O barbă căruntă și sălbatecă acoperă obrajii lui scofăleți, cari erau acum un an atât de netezi și de grași. Privirea lui e strânsă și speriată. Așa de rostește câteva vorbe pe zi... Ce i-a folosit lui cele douăsprezece milioane și fastul pe cari i-le-au procurat ele? De câtă lipsă de inteligență dau dovadă esecorii de felul lui Duez, când delapidază banii publici, știind perfect de bine că într-o zi vor fi descoperiți și că vor ispăși atunci din greu vinovata lor ușurință!

...Mai alaltăieri mi-a căzut în mână un număr recent din ziarul parizian „L'Aurore”. Cine nu-și aduce aminte de rolul jucat de această gazetă în formidabila și nefasta afacere Dreyfus? În coloanele ei și-a publicat Emil Zola generoasele și nesocotitele lui articole, în aceleași coloane au apărut vehemente și răsunătoare protestări ale lui Octave Mirbeau și Clemenceau, protestări cari au făcut Franței mai mult rău decât bine. Ei bine, am cetit în „L'Aurore” că ex-majorul Dreyfus a refuzat să mai figureze ca abonant al acestui ziar. Din ce cauză? Nu știu. În ori ce caz, această lipsă de delicatețe din partea fostului exportat dela Insula Dracului, dă cel mult măsura oribilei ingratitude așa de răspândită în sufletele evreești. Și notați că jurnalul în chestiune care a contribuit așa de mult la achitarea ofițerului inculpat de trădare nu și-a schimbat câtuș de puțin linia de purtare. El a fost pe vremea afacerii de nuanță republican, — radical, și tot republican-radical e și în ziua de azi. Epilogul celebrului proces e cât se poate de interesant, nu este așa?

...Aviațiunea militară face în Franța progrese uimitoare. Ieri, o escadră aeriană compusă din nouă aeroplane a sburat într-o aliniere și într'un ansamblu perfect dela Etampes la Versailles, cu tot vântul puternic care mugea în văzduh. Această mică escadră era condusă de căpitanul Felix, șeful ofițerilor aviatori. A fost o scenă neuitată. Aeroplanelor planau ca la paradă, la o înălțime de 600 metri; ele au evoluat cu o precizie matematică. Și au aterizat într-o ordine minunată după un sbor de patruzeci și cinci de minute.

...V'am scris într-una din cronicile mele trecute că o mișcare spontană s'a produs în poporul francez împotriva antimilitarismului. Această mișcare devine din zi în zi mai pronunțată, și cu cât ea crește mai mult, cu atât mai mult scade îndrăzneala și influența antimilitariștilor. Tipic mai ales e cazul lucrătorului Achille Vangrich, al cărui fiu René, căutând să se sustragă dela serviciul militar, a fost denunțat de propriul său părinte. Și în fiecare zi presa franceză are de înregistrat cazuri analoge. Aceste fapte inflăcărează opinia publică și însuflă o mai mare energie autorităților în lupta lor contra propagandei antimilitariste. Dealtmintelea antimilitariștii merseseră prea departe. Ministrul de marină Delcassé a deschis o eră nouă, poruncind ofițerilor de marină de a se purta cu cea din urmă severitate față de marinarii nesupuși și cu viteză de revoltă.

...Regeasca toamnă își scutură pulberea de aur deasupra Parisului, al cărui cer se înroșește în fiecare amurg cu o splendoare pe care n'o găsești nicăieri. Când apune soarele, fășii imense de jărătec se întind peste oraș, impurpurând apele verzi ale Senei și reflectând flăcări de incendiu deasupra turnurilor și cupolelor medievale. În clipele acestea, Parisul pare o vedere din basme. Scânteii roșii flutură în toate părțile, geamurile caselor scânteiază, omnibusurile și tramvaiele par că răspândesc flăcări în văzduhul răcoros. Dar cel mai pitoresc spectacol îl vezi de sigur pe toată întinderea Senei, pe ale cărei margini, aproape de mal se leagănă domol așa numitele „penişuri” sau petele stătătoare pe care se înalță câte o modestă barcă de scânduri, adăpostind familii întregi de marinari. Îi vezi în purpura și în aurul topit al apusurilor de soare, cum se mișcă pe punte, sărac îmbrăcați și desculți, cu obraji supti de atmosfera umedă a fluviului, cu mânecele sumese, cu capul gol, cu umerii îndoiți. Dar în halucinata lumină a amurgului, ei par, văzuți de pe înălțimea malurilor, o arătare bizară de ființe în mijlocul unui lac de sânge. Puțin câte puțin lumina soarelui pălește, apoi se stinge de tot. Și în umbrele cenușii ale crepusculului, acești locuitori ai Senei, afar de departe ca niște fantome neliniștite, sau mai bine, ca niște martiri, ai victoriei, zdrențuiți, palizi și flămânzi. C. R. B.

Războiul italo-turc.

Lupte se dau aproape zilnic în jurul Tripolisului, între Italiani și Turci, ajutați, cu un fanatism demn de remarcat, de Arabii băștinași. Cine a învins? Știrile ce sosesc numesc când pe Italiani, când pe Turci, după cum sursa lor e Roma ori Constantinopolul.

Invingerea Turcilor.

Din Constantinopol se anunță, că în lupta avută cu Italianii, în apropierea portului Benghazi, au căzut morți 400 de Italiani. Invingeri au mai câștigat în ciocnirile avute în împrejurimea orașelor Tripolis, Homs și Dena.

Comunicate italiene.

Comunicatele ziarelor din Roma amintesc că lângă Tripolis s'a dat o mare luptă între trupele dușmane, care s'a terminat cu învingerea totală a Italianilor. Turcii ar fi lăsat pe câmpul de război 1500 morți, între cari ar fi și Enver bey, comandantul trupelor turcești.

Urmările războaielor Arabilor.

În urma luptei de ieri dela Tripolis la care au luat parte și Arabii răsvrățiți cari se găseau în oaza în dosul trupelor italiene, generalul Caneva a procedat la desarmarea riguroasă a locuitorilor oazei și a orașului care au tras contra Italianilor.

Arabii cari au tras în contra trupelor au fost arestați și împușcați. Răzvrătirea de ieri a Arabilor cari erau înțeleși cu Turcii s'a produs pe flacul stâng și în dosul regimentului al VIII-lea de bersaglieri. Soldații nu și-au pierdut calmul ei au rezistat vitejește opunându-se energic atacului Arabilor cari au pierdut mulți oameni morți, răniți sau prizonieri. Lupta a continuat în timp de opt ceasuri și a fost foarte grea pentru Italiani din cauza terenului acoperit de accidente.

Pierderile dușmanului au fost într'adevăr extraordinare, iar cele suferite de Italiani nu au fost relativ grave. Recunoașterile făcute pe flacul stâng al Italianilor au descoperit sute de Arabi și Turci morți. Convoierile de prizonieri sosesc încontinuu. 31 de Arabi cari au fost prinși luptând cu armele contra Italianilor au fost împușcați.

De ce nu primește Italia suveranitatea Sultanului în Tripolitania.

Ziarul „Tribuna” din Roma a publicat o scrisoare trimisă de un personaj străin al cărui nume nu s'a dat și care sfătuiește guvernul italian să mențină, cel puțin în mod provizor suveranitatea nominală a Sultanului asupra Tripolitaniei, după cum a făcut Anglia în Egipt și Franța în Tunisia.

Făcând comentarii despre această scrisoare „Tribuna” declară că Italia nu poate să primească o asemenea situație, deoarece opinia italiană s'a arătat destul de clar în contra acestei idei și guvernul dela Roma nu are nici un motiv să nu țină socotă de această părere a poporului italian.

Iar în ceea ce privește exemplul dat de Anglia în Egipt și de Franța în Tunisia, el nu se potrivește cu ce poate face Italia în Tripolitania, deoarece există diferența esențială că Suveranii nominali ai Egiptului și Tunisiei sed în țările respective unde sunt ca niște ostatici în mâinile guvernelor Franței și al Angliei, pe când Suveranul nominal pe care Italia ar trebui să-l recunoască locuiește în afară, se bizuiește pe o armată puternică, și mai are un guvern și o diplomatie asupra cărora Italia nu ar putea să exercite nici un control.

Pe de altă parte, acest Suveran e șeful Islamului și această suveranitate spirituală autonomă ar pricinui complicațiuni nemărginite în această țară, dacă ar rămâne sub suveranitatea Turciei. Apoi Tripolitania ar trebui să trimeată deputați la Constantinopol, ceea ce ar fi încă o altă cauză de complicațiuni.

Prin urmare, în loc de a rămâne în pericolul de a vedea redeschizându-se chestiunea aceasta în întregime și poate într'un moment foarte favorabil Turciei, și cu amenințări nouă pentru pocea europeană, e mult mai bine să se rezolve situația actuală într'un mod absolut definitiv.

Revoluția în China.

Revoluționarii cuceresc mereu teren. Guvernul din Peking își concentrează toate trupele în părțile răscolate, fără a putea însă opri progresele răsculaților. Familia imperială face toate pregătirile ca să fugă la Mukden, mai ales că conform știrilor mai nouă și Kanton a căzut în mâinile răsculaților.

Știrea despre moartea generalului Șinciang se confirmă. Este, însă, vorba de ministrul de război Șinciang, care a fost împușcat în luptă de revoluționari.

Telegramele mai nouă aduc următoarele știri:

New-York. — „New-York Herald” anunță următoarele: Vice-regele din Canton a telegrafiat guvernului că situația este extrem de critică. Dânsul roagă guvernul să satisfacă imediat toate cererile agitatorilor politici, să convoace parlamentul și să excludă din cabinet pe toți miniștrii manciurieni.

Londra. — Din Honoulu se anunță: 3000 de chinezi au ținut ieri o întrunire în care s'a aprobat revoluția. Întrunirea a expediat o telegramă ministrului de externe al Statelor Unite, dlui Knox, rugându-l să facă tot posibilul pentru ca Japonia să nu se amestece în afacerile interne ale Chinei.

Peking. — Revoluția se întinde tot mai mult. Locuitorii din nordul Chinei fac cauză comună cu revoluționarii.

Londra. — „Times” află din Peking, că situația financiară a imperiului chinez este foarte critică. În tezaurul public abia s'a mai găsit un milion de franci, astfel că funcționarii publici nici nu mai primesc lefurile.

Cele mai multe familii pleacă la Sangai sau la Mukden și se retrag sub protecția japonezilor.

Londra. — Se anunță din Sanghai că în nordul Mancuriei ciuma bântue cu furie. 3000 soldați chinezi au sosit la Mukden.

Canton. — Noul general al tătarilor a sosit la Sanghai și a fost rănit în mod grav după debarcare în urma exploziei unor bombe. Generalul a murit numai decât precum și soția lui. 30 de soldați au fost uciși și mai multe case incendiate.

Invitare la abonament.

Incepând cu 1 Octomvrie, un nou contractual, rugăm pe onorații abonați, cărora li-a expirat abonamentul, să binevoiască a grăbi cu reînnoirea lui la vreme.

Apelăm totodată la acei onorați restanșieri, cari au cerut amânare până la acest termen să binevoiască a-și achita datoriile lor, căci administrația nu e în poziție a le mai putea acorda nouă amânări.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	— — — —	28.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	14.— cor.
pe 1/4 an	— — — —	7.— cor.
pe 1 lună	— — — —	2.40 cor.

In România:

pe un an	— — — —	40.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	20.— cor.

Administrația.

INFORMAȚII.

A R A D, 28 Octomvrie n. 1911.

Din scrisoarea unei dascălițe străine.

— Cătră un Român. —

...elevele sunt aproape toate de alt neam. Cele mai multe sunt sârboice, urmează apoi svăboicele și unguroaicele. Române am abea șapte în toate patru clase. Să vezi ce am pățit cu una din clasa întâi.

Stă în capul băncii a treia. În ora primă ședea tristă, cu ochii lucind de sub perdeaua de lacrimi deschise larg. Era foarte curățică și mi se părea să fie deșteaptă. Mi-a bătut la ochi numai decât durerea, adică nefericirea din privirea ei otova, și m'am apropiat de ea s'o mângâi. O întreb cu blândete:

— Ce ți lipsește, draguță?

Ea și ridică nedumerită spre mine, și pe fața ei curată se rostogolese lacrimi cât bobul. În același timp răsună în cor vocea fetițelor:

— Nu pricepe ce-o întreb, domnișoară. Nu știe ungurește — e valahă.

Atunci m'am gândit la tine și — am luat între mâni căpsorul frumos al Anei, m'am uitat în ochii ei cu dragoste netărmurită, i-am zămbit, și-am întrebat pe celelalte:

— Așa? Mai avem vr'o românească în clasa aceasta?

— Nu mai sunt. Numai asta e.

Fetița mă privea c'o speranță nedeslășită, c'un sentiment de mângâiere ce poate să vină cine știe cum. Eu o apuc de bărbie c'o mână, cu cealaltă îi netezesc părul (are părul ca al meu), și cu dulceața, cu care știu eu să pronunț litera *ci*, o întreb:

— Mi-ai putea spune, dragă, cum se zice ungurește: cinci?

Anei i-au scăpat ochisorii, a suris cu o fericire infinită și, lipindu-se de mine, a stălețit foarte draguț și cu oarecare satisfacție vorba ungurească.

La sfârșitul orei i-am dat povețe, am îndemnat-o să învețe cu sârguință, căci mie-mi plac numai copilițele diligente, și am sărutat-o pe amândoi obraji, tresărind fermecată la gândul că sărut o românească.

După masă toamai voiam să ți scriu ție întâmplarea, când aud bătăi la ușă. După ce-i dau voie, intră un român zdravăn, cu fața fericită și începe:

— Domnișoară, eu sunt Văsălică Florea, tatăl Anei... Mi-a spus copila...

— Om de omenie, îl intrerup eu, te rog să vorbești ungurește, că eu nu pricep ce-mi spui. Câteva cuvinte, învățate la întâmplare dela un prieten...

Bietul om! Se uită la mine buimăcit, desiluzionat. După câteva clipite zice, indurerat și crezând de sigur că mi-am renegat neamul:

— De ce nu iubești limba românească, domnișoară? E cea mai frumoasă limbă de pe fața pământului. Scriu și gazetele noastre...

— O iubesc, bade, da n'o știu. Ce să fac? Dacă s fi românească te asigur...

Se vede că nici de cum nu-i intra în cap badii Văsălică ideea, că sunt unguroaică. Mai stă el ce mai stă, și deodată face un gest, care voia să exprime discreție, și începe tainic:

— Ori mai ști păcatele! Vei fi și d-ta nevoită să te lapezi de legea pârintească, cum sunt cei de pela drumul de fier. Am auzit eu, ba am și cetit, că statul nu vrea să cunoască numai pe Unguri. Da' de mine să nu ți fie friică, eu nu te spun la nime. Că mi-a spus ea, copila, că: „tată, avem o dascăliță de român”...

Și-a plecat omul meu, cu pasul nehotărît, frământându-se cu gândul: „Oare ce să fie? De n'ar fi de ale noastre, n'ar avea inimă așa bună”...

Emilia.

Pagnile de frunte ale numărului nostru de azi le aducem omagiu de pietate memoriei eternului Eminesc, al cărui bust de metal se inaugurează mâine Duminecă, la Galați în cadrul unor serbări vrednice de măreția clipei.

Ziarul nostru e reprezentat la serbări prin d. Ioan U. Soricu.

Adunarea poporală din Banat-Comloș. Ni-se scrie: Apelul pentru marea adunare publică din B.-Comloș a fost iscălit și de dd.: Dr. Liviu Luțai, Dr. Petru Preda, Traian Stanciu, Cornel Petroviciu și Vasile Cărpeneșan.

Față de adunare se manifestă un interes neobișnuit de viu și de general. C.

— **Noua fundațiune a Regelui României.** Din Iași ni-se scrie: Se știe că cu ocazia serbărilor jubilar Maj. Sa Regele a donat Universității din Iași suma de 300.000 lei, urmând ca din venitul acestor bani să se tipărească tezele licențiatilor și să se acorde ajutoare studenților lipsiți de mijloace.

Universitatea a primit Miercuri din partea administrației Casei Regale, recipisa Casei de depuneri prin care se arată că la Casa de Depuneri a fost depusă suma de 300.000 lei pe numele universității din Iași, în scrisuri funciare urbane din București cu 5 la sută, cu cuponul de Ianuarie 1911.

În adresa trimisă Casei de depuneri se spune că cupoanele trimestriale se vor retrimite la scadență în mâna rectorului universității din Iași pentru a se întrebuița valoarea lor conform decizei senatului universitar, care va fi convocat în acest scop în cursul săptămânei viitoare.

— **Sborurile lui Vlaicu** Din București ni-se scrie: Joi după amiază pe câmpul de aviație dela Cotroceni s'au făcut noi sboruri de cătră dnii locotenenti Zorileanu și Capșa pe aeroplanul „Bleriot” și inginer Vlaicu pe aparatul dsale.

D. locotenent Zorileanu, după ce a făcut câteva evoluțiuni pe câmp, a luat direcțiunea spre oraș ridicându-se până la înălțimea de 300 metri timp de aproape un sfert de oră.

Sborul de ieri al inginerului Vlaicu a întrecut ori ce așteptări.

După splendide evoluții și virajuri, care au atras admirația asistenței, inginerul Vlaicu s'a înălțat la 500 metri sburind tot timpul cu o viteză de 94 km., bătând astfel toate recordurile de viteză dela noi din țară.

Cu acest prilej amintim că în sborul de ieri, inginerul Vlaicu a luat în aparat și 40 kg. de nisip.

— **Unguri despre Români.** Primum următoarele rinduri: Călătorind zilele trecute cu trenul dela Orșova spre Teregova, am ajuns într'un cupeu cu protopretorele Cservenka dela Teregova și doi ingineri unguri, unul dela căile ferate ale statului, celalalt dela societatea de navigație pe Dunăre.

Între cei doi ingineri s'a desfășurat următorul dialog:

C. F. (Inginerul căilor ferate): Și cum îți mai merge aici în graniță?

S. N. D. (Ing. Soc. de nav.): Bine, de tot bine. Mai ales că m'am convins că tot ce scriu ziarele noastre șovine despre poporul românesc din aceste părți e lipsit de temei. Eu insumi am avut prilej să mă conving că Românul e mult mai harnic, mai conștient și simpatetic, decât Ungurul de pe șes, sau Șvabul din Banat și Sârbul din Croația.

C. F. Ai toată dreptatea! La aceeaș convingere am ajuns și eu trăind vreme mai îndelungată între Români...

Protopretorele dela Teregova tăcea tăcerea peștelui. Un cititor.

— **Logodnă.** Mărioara Muntean și Aurel Varga, învățator în Șulumberg, își anunță logodna. Felicitările noastre!

— **Un accident de automobil în Câmpina.** Un groaznic accident de automobil a avut loc Joi seara în Câmpina (România) pe la orele 6 fără un sfert în următoarele împrejurări:

Printul Barbu Știrbei însoțit de prințesa Nadeia și printul Dimitrie Știrbei, trecând în automobil pe strada Carol, în dreptul primăriei circulația fiind oprită prin frânghie groasă, din cauza reparației pavajului, șoferul neoservând aceasta din cauza întunecului și pentru că la frînghie nu era atârnată nici o lumină, a trecut cut prin frînghie, care a sfărâmat paravanul cu geam din fața șoferului. A fost grav rănit la față printul Barbu Știrbei.

Părți din bucățile de geam au lovit în față și au tăiat la gât pe prințesa Nadeje.

Numai printul Dimitrie Știrbei a fost mai ușor lovit la gât.

Cei mai grav răniți sunt șoferul și ajutorul său.

În special acesta din urmă are o rană adâncă la gât provenită din lovirea frînghiei.

Toți răniții au fost transportați la farmacia care se afla în apropiere, chemându-se în grabă dnii Dr. Niculescu, Friedman și Kohn care au dat ajutoarele nesare răniților.

La orele 7 jum. au părăsit orașul ducându-se în acelaș automobil la castelul dela Voila.

Starea ajutorului de șofer fiind cu totul gravă el a fost lăsat în paza medicilor la farmacie.

— **Episcopia Lugojului.** În numărul dela 28 Octomvrie ziarul unguresc „*Temesvéri Hírlap*” publică o scrisoare a preotului gr.-cat. *Silviu Pascu* din Sepfalu în chestia episcopiei dela Gherla.

Dl Pascu stăruie asupra meritelor actualului episcop al Lugojului *Vasile Hossu* câștigat în jurul administrației și conducerii diecezei sale și și exprimă dorința ca și viitorul episcop (presupunând că *V. Hossu* va fi numit la Gherla) să fie un om tot atât de energic și bun chivernisitor.

Și dl Pascu pare a'și și fi găsit pe urmașul demn, designându-l numai decât cetitorilor ziarului unguresc în persoana dlui canonic Ion Boros.

Scrisoarea aceasta a dlui preot Pascu ne lasă nedumeriți. Ce intenții urmărește dl Pascu publicând scrisoarea sa despre o chestie curat românească într'un ziar unguresc? Și ce intenții urmărește recomandând *Ungurilor* ca viitor episcop român al Lugojului pe dl canonic Boros? Poate discreditarea dlui Boros în fața publicului românesc ca prieten al Ungurilor? — *Călătorul.*

— **Adunarea generală a despărțământului „Astra” — Timișoara.** În sensul §-ului 41 din statute, convoc adunarea generală a despărțământului Timișoara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, pe ziua de 3 Noemvrie 1911 n. la orele 4 și jum. d. a. în sala școalei confesionale din Comuna București.

Obiectele adunării: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul anual al comitetului. 3. Cenzurarea socoților. 4. Dizertațiuni: a) Dr. A. Cioban: „Despre Tovărășii”. b) E. Ungureanu: „Despre concubinată”. 5. Alegerea comitetului. 6. Stabilirea bugetului. 7. Pertractarea eventualelor propuneri.

Timișoara, la 26 Octomvrie 1911. Pentru comitet: Romulus Cărăbașiu, directorul desp.

— **Cel dintâi cântec de dragoste...** Ziarul nostru este primul organ de publicitate, care a dat la lumină cel mai vechi cântec de dragoste românesc, care s'a scris pe la 1673, adică pe când vrednicul Dosoftei al Moldovei încerca cu atâta rivnă versificarea psalmilor. Deși a trecut puțin timp dela aflarea acestui document literar important, suntem azi în situația de a face o corectură a primei comunicări. D. profesor Alexici a găsit originalul poeziei românești, publicate de noi, într'o colecție de vechi cântece de iubire ungurești, cunoscut sub numele de „virágének”. Autorul ungur ca și traducătorul român — sunt necunoscuți. Atât se știe, că originalul maghiar s'a scris prin 1645—50, și că numele de „virágének” corespunde cam „frunză verde” a noastră.

Descoperirea aceasta ne constrânge, astfel, să considerăm poezia publicată de noi ca cea mai veche traducere de artă românească, cunoscută până azi.

— **Români în Budapesta.** Ni-se scrie din Budapesta: Săptămâna aceasta au petrecut în Peșta dna și d. asesor consistorial *L. Tritean* (Sibiu), și dna și d. Dr. I. Beu (Sibiu). Primul a fost în afaceri oficioase școlare, al doilea — care mai rămâne încă — studiază rezultatele mai noi ale științei medicale.

— **Moartea năprasnică a unui profesor dela montanistică din Șemniț.** Ni-se scrie: Lângă palatele facultăților de montanistică și silv. s'a început în primăvară zidirea unui nou palat, ce o să servească de laborator de chimie. Locul cumpărat a fost situat ca toate locurile în Șemniț, pe o coastă. Foarte mult pământ s'a scos din deal, și s'a umplut în vale. Înaintea laboratorului în vale s'au stricat niște case vechi, pentru a face

curte noului laborator. Din neprevădere, nu s'a stricat și boltitura de piatră a pivniței, de 4 m. adâncă. Deasupra pivniței s'a așezat pământ în înălțime de 7 m. A fost ea și în palatul acesta meșterul Manole să și zidească cei mai scump. Școala își sacrifică profesorul. — Pe la 2 d. a. Joi profesorul de mașini de mine și de metalurgie Farbaky Gyula, nepotul lui Farbaky, care a inventat niște acumulatori de electricitate a plecat spre cabinetul lui, ca apoi cu trenul de u să plece la Besztercebánya. Înainte de a intra în cabinet a voit să privească sporul la zidărie. Însă spre nenorocul lui și al familiei sale s'a oprit tocmai deasupra pivniței. Boltitura s'a prăbușit, târindu-l în întuneric. Din peste o sută de muncitori nici unul nu lucra în partea aceea. Singur pedelul profesorului de geologie a observat nenorocirea. A anunțat profesorii, inginerul, dar nu-i dădeau crezare, că a fost cineva acolo. Au întrebat familia, i-au spus că a plecat la Besztercebánya, așa că numai la 2¹/₂ s'au apucat de lucru. Au desgroat până la 12¹/₂ și abia atunci au dat de el. Zăcea cu mâinile întinse înainte, cu fața în jos. Mânile tare întepenite. Fața nu era tare stricată. Doctorii n'au putut să-l readucă la viață. Desperatul părinte numai acum a plecat de lângă cadavrul iubitului său copil. Soția e în o stare tar ede plâns. De multe ori a leșinat.

A fost un profesor de o cultură adevărată, atât a minții cât și a inimii. Cu ascultătorii români era foarte bun. Odihnească în pace!

— **Expoziția Tolstoi și censura.** Am amintit la timpul său, că intimii marelui scriitor rus, Tolstoi, pregătesc o mică expoziție a obiectelor și lucrărilor mai de valoare, de cari se folosia sau pe cari le compusese Tolstoi. Expoziția aceasta a fost deschisă zilele trecute în Moscova. Poliția însă a intervenit, cerind îndepărtarea mai multor obiecte și manuscrise. Astfel a fost retrasă scrisoarea lui Tolstoi, în care defunctul spunea, că religiozitatea poporului rus nu este a se mulțumi preoțimeii, deoarece aceasta stă mai prejos nivelului moral al poporului. A mai fost luată la ochi scrisoarea adresată țarului, dar aceasta la dorința expresă a țarului a fost totuși permisă.

— **Mare foamete în Rusia.** Din Petersburg se anunță: În multe părți ale imperiului bănuie o cumplită foamete. Astfel în ținutul Pobolik, țărani din lipsa de nutreț sunt siliți să și vândă vitele asigurându-se pe iarnă, cel puțin pe ei înșiși. În urma acestei sărăcii în multe locuri s'au ivit boli contagioase cari seceră populația. În ținutul Sartov autoritățile au dispus închiderea tuturor școlilor, drept pază contra bolilor.

Față de această foamete guvernul a hotărât

în ultimul consiliu, să întindă ajutor grabnic populației.

x **Dr. Kertész Seminar juridic.** Cluj, Monstori ut 16. Pregătește foarte conștient, în timp scurt și în condiții favorabile pentru examene fundamentale, examene de stat, riguroase în științele de stat și juridice. La cerere dă informații gratuite!

x **Németh și Király.** croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stoffe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodată, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farakas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului iuridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binel lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera avocațială.

x La expoziția internațională de construcții de fier și mașini din Budapesta a făcut mare senzația în toate cercurile de specialitate, motorul de olei brut „Rohur”, expus de fabrica de motoare **Ödön Landler, Budapesta, VI. Lovag u. 2.** Acționarea regulată și simplitatea fără pereche a acestui motor a atras atențiunea tuturor vizitatorilor și astfel cu drept cuvânt putem afirma, că dintre toate motoarele cu olei acesta e cel mai preferabil.

La această expoziție a fost distins cu medalia din partea statului, ceea ce întărește afirmația noastră despre calitățile nediscutabile ale motorului.

Motorul „Robur” se poate aplica cu mare succes la tot felul de mașini agricole, industriale, mașini de trecat și mori așa că ne permitem să-l recomandăm în atenția On. public.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

8. Noembrie.

Cohalm: Producție muzicală-teatrală, organizată de tinerimea din Cohalm sub conducerea dlui A. P. Bănuțiu, directorul artistic al societății noastre teatrale. Se va juca, în hotelul „Schlosser”, „O Sâmbătă norocoasă”, piesă populară de I. V. „Geloșii”, comedie și „Țiganul la târg de vite”, dialog comic. După producție dans. Inceputul la orele 7 și jum. seara.

BIBLIOGRAFII.

„Viața Românească” din Iași a apărut (Nr. 9 pe Septembrie) cu următorul sumar:

Radu Rosetti, O vizită la Cubnia (cu 6 ilustrații). I. Agârbiceanu, Onu. M. Codreanu, Statueta lui Eminescu, — neridicată încă... (Sonet). I. Botez, Religiozitatea și individualismul poporului englez. A. Toma, Era (Versuri). M. Carp, Un popor care nu vrea să moară. Alice Călugăru, Cântec ureiorului (Versuri). L. Rebreanu, O strângere de mână. Octavian Goga, Taina. — Lacrimi. — Sonet. — Așteptare. (Fragment). — Cântec. — Sufletul (După Ada Negri) (Versuri). Colaboratorii revistei, Documente omești (Doi pictori). Emil Triandafil, O nouă metodă în sociologie. Colaboratorii revistei, Note pe marginea cărților (Bret Harde). Ilie Bărbulescu, Din lumea balcanică (Din luptele dintre Sârbi și Bulgari pentru Macedonia). I. G. Duca, Cronica externă (Chestia Marocului). Dr. P. Cazacu, Cronica medicală (Rezultatul înmulțirii medicilor de circumscripții rurale în Vlașca). O. Sima, Serisoriale din Ardeal (Serbările dela Blaj). P. Nicanor & Co., Miscelanea („In orbita țărilor capitaliste”... — „Poporanismul rusesc”. — Cel de pe urmă cuvânt al dlui Rădulescu-Motru. Recenzii. Revista revistelor. Mișcarea intelectuală în străinătate.

Poșta Administrației.

Alexandrina Iarea, Reșinar. Am primit 7 cor. abonament până la 1 Octomvre 1911.

Petru Papp, Esküllö. Am primit 10 cor. în abonament. i

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu,
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și tara.

Leon Tolstol.

141

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmas).

Natașa îi displacea dela cea dintâi aruncătură de ochi. Ea îi păru gătită, ușuratecă, vanitoasă. Prințesa Maria nu bănuia că înainte chiar de a fi văzut pe viitoarea ei cumnată, ea fusese prevenită în contra ei de o gelozie involuntară pentru frumusețea, tinerețea, fericirea tinerei fete și în sfârșit pentru dragostea pe care i-o purta fratele ei.

Afară de aceasta prințesa auzise pe tatăl ei strigând că nu voia să-i primească pe Rostowi, când aceștia îi fuseseră anunțați: bătrânul mai tipase că prințesa Maria îi poate primi dacă-i va face plăcere, dar el nu.

Prințesa Maria îi primi dar îi era mereu teamă de vre-o scenă din partea tatălui ei.

— Iată, scumpă prințesă, și-o aduc pe cântăreața mea, zise contele Rostoff cu un salut ceremonios și privind mereu în jurul lui în teama de a-l vedea apărând deodată pe bătrânul prinț. Cât sunt de rău, foarte rău că prințul e încă bolnav.

După câteva fraze indiferente el se sculă.

— Dacă-mi dați voie, prințesă, vă voi lăsa-o pe Natașa pentru un sfert de oră. Am treabă pe aici, prin apropiere; după aceea voi veni să o iau.

Contele Ilie Andreievici recuse la această viclenie pentru a le lăsa pe cele două fete singure, și mai ales pentru a evita o eventuală întâlnire cu temutul prinț.

El spuse acest lucru fiicei lui, dar Natașa înțelese neliniștea lui și se simți jignită.

Ea se roși, se mânie de a fi roșit și aruncă asupra prințesei o privire provocatoare, făcându-o să înțeleagă că ei nu-i era frică de nimeni.

Dra Bourienne nu se retrase, cu toate neliniștile priviri pe cari i-le aruncă prințesa, și stăpâna conversația, vorbind de teatrele și de plăcerile Moscovei.

Natașa se mânie din ce în ce mai tare; i-se părea că prințesa Maria avea aerul de a-i face o grație primindu-o la dânsa; apoi fata asta bătrână nu-i plăcea de fel: ea îi păru urâtă, seacă și prefăcută.

După cinci minute de conversație greoaie, se auzi un șgomot de papuci; chipul prințesei Maria exprima groaza și bătrânul prinț în halat și tichie apărui pe prag.

— A! domnișoară, zise el, domnișoară... contesă... contesă Rostoff dacă nu mă înșel... vă rog să mă scuzați, iertați-mă, nu știam domnișoară. Dumnezeu mi-e martor că nu știam că ne onorați cu vizita d-voastră... Vă rog să mă scuzați. Dumnezeu mi-e martor! repetă el stăruind atât de mult asupra cuvântului Dumnezeu, încât prințesa plecă ochii fără să privească nici la tatăl ei, nici la Natașa.

Natașa se sculă, sezu iar jos, nu știa ce atitudine să ia.

Nu mai dra Bourienne păstra pe buzele ei un zîmbet plăcut.

— Mii de scuze... Dumnezeu mi-e martor, nu știam, mormăi moșneagul, și după ce o măsură pe Natașa de sus până jos, părăsi odaia.

Dra Bourienne se liniști cea dintâi și începu să vorbească despre boala prințului.

Natașa și prințesa Maria se priveau fără a-și vorbi, și cu cât se priveau mai mult fără să exprime ceace ar

fi trebuit să-și spună, cu atât mai mult își displaceau una alteia.

Când se întoarse contele, Natașa își manifestă aproape cu lipsă de politeță bucuria, și plecă în grabă.

În elipa aceea ea o ura aproape pe această prințesă seacă care o pusese într-o situațiune așa de falsă, și care stătuse împreună cu ea mai bine de o jumătate de ceas fără să-i spuie o vorbă de prințul Andrei.

La rîndul ei, prințesa Maria se chinuia; ea nu putea face nici o aluzie la căsătorie în prezența trei Bourienne și mai ales îi venea greu să facă o așa aluzie, fără să știe nici ea de ce.

Când musafirii se ridicară, ea se apropie repede de Natașa și luându-i mâinile, îi zise cu un lung suspin:

— Așteptați, vreau să...

Natașa îi aruncă o căutătură ironică.

— Scumpă Natalio, țin să vă înștiințez că sunt fericită că fratele meu a găsit fericirea.

Ea se întrerupse, simțind că nu spunea adevărul.

Natașa ghici pricina întreruperii ei.

— Sunt de părere, prințeso că nu e momentul să vorbim de aceasta, făcu ea cu multă demnitate exteroară dar cu lacrimi în glas.

„Ce am făcut, ce am făcut!” își zicea ea când părăsi odaia.

În ziua aceea Natașa se scobori foarte târziu la cină. Ajunsă acasă ea se închise în odaia ei și plânse ca un copil.

Alături de ea, Sonia o sărută pe păr.

— Natașo, îi zise ea, ce-ți pasă ție de acești oameni? O să treacă și asta, Natașo.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«)

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Cluj—Kolozsvár.

Colțul străzilor Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și totfelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

Arândarea de concesiune pentru birt și restaurant!

Cooperativa »Prăvălia Românească« din orașul balnear Vatra-Dornei arîndează pe timp de trei ani începând cu 1 Decembrie a. c. concesiunea de birt și restaurație într-un local corespunzător în centrul orașului în apropierea băilor sub condițiunile cari stau la dispoziția reflectanților în localul Prăvăliei și se pot la dorință trimite prin poștă franco. —

Ofertele înscrute cu un testimoniu de moralitate și cu un vadiu de 500 cor. sânt a se adresa în plic închis subsemnatului Director până cel tirziu la 8 Noemvrie 1911 5 ore p. m.

Vatra-Dornei la 25 Octomvrie 1911.

Director:

George Berentan.

ANUNT.

O fată tânără, care a terminat cu succes patru cursuri civile

caută un loc de instructoră

la vre-o familie românească cultă. Se pricepe și la conducerea economiei de casă. Doritorii de-a o angaja să se adreseze la administrația ziarului »Tribuna«.

Se caută

un viier harnic

pentru pepinieră de viță americană din România. Plată anuală: Lei 1400, casă de locuit, lemne, forojin necesar unei vaci cu lapte, un Hectar pământ pentru porumb și grâu. Doritori să se adreseze Dlui Alexandru Ionescu, Drăgășani, România.

ANUNT.

Ospătăria centrală din Curtici

(Kürtös.) e de închiriat pe procente. Caut totodată și un învățacel pentru prăvălia mea de diverse.

Cornel Mladin.
Kürtös

! Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta. !

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățatori, școale și pentru cumpărare de izlaze și pășuni; efeptuiesc totfelul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea,
avocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

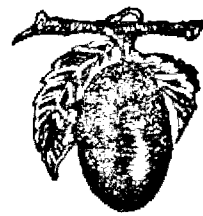
Picăturile de stomac a lui Brády

provăzut cu marca de scutire »S. Maria de Mariacell« pe cari poporul le numește »Picături de Mariacell, pentru stomac«, de 30 de ani s'au întrebuintat cu succes așa, că sunt indispensabili pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect neîntrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, încuierea scaunului, sârgiuri de cap și de



stomac, greață, amețeală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănare, etc. Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 160, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco:

BRÁDY K. farmacia la »Regele Ungariei« în VIENNA, I. Fleischmarkt 1/4. FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe lature și să respingei orice imitație.



In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosnieci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2—3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fabricarea țuiceii și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie. Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinicotin firma »JACOBI« din cutii de lemn.



Păziți! Sunt veritabile numai cu inscripțiunea »JACOBI«.

MOBILE

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garzon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, plane se trimit oriunde pe lângă plătire cu bani gata, ori în condiții favorabile de plată. Album bogat ilustrat 1 coroană.

La aranjare deplină trimitem voiajeur pe spesele noastre.

MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7.

(Lângă primăria centrală.)

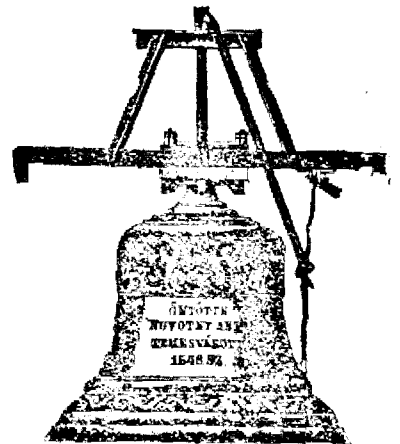
Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Viena 1896



Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a lui

ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor strigate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate de dânsul în te cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE** ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Prețuri-ourate ilustrate gratis



Mașinile de cusut pentru familie



sunt cele mai perfecte.

Cumpărați numai direct dela fabrică ori în chioscurile noastre, ori prin agenții firmei. Societatea pe acții de mașini de cusut

Singer Co

Arad, József Főherceg-ut 9. sz.

(Vis-à-vis de biserica luterană).

La cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

HUSTEN

In contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai buu decât

≡ **Bomboanele Réthy.** ≡

La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt multe imitații nereușite. — Originalul are pe cutie cuvântul »RÉTHY«. — O cutie 60 fileri.

Se capătă în ori-ce prăvălie.

Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY«.

☛ Telefon 218. ☚



- 1 păreche de ghetе tari, de toamnă, 10 C.
- 1 păreche de ghetе chevrau ori box fason american 13 C.
- 1 păreche de ghetе chevrau, box ori lack, calitate bună 17 C.

Se poate cumpăra la filiala fabricii de ghetе

MOSKOVITS

Arad, Piața Libertății No 18.



A APĂRUT CALENDARUL JUBILAR AL POPORULUI ROMÂN

☛ (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) 7 ☛

pe anul vișec 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reușită: „Burdea re'ntors la vechoa lui letterie”

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentând porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul Ary Murnu din București.

Călăuz în Budapesta. Important pentru oricine (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. Conspectul exact al tuturor advocațiilor români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comerclanții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la Administrația „Foil Poporului Român”, Budapesta, VII., István-ut 11.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —68; litru. Rizling —70. Roșu —94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K —70 litru. Șiller K —54. Rizling K —56. Rizling și Ruje amestecat K —52 litru.

Vin din anul 1911 K —48 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
 Világos (Arad m.)

„ENGLISH HOUSE” NOU ATELIER DE CROITORIE ENGLEZEASCĂ P DOMNI ÎN ARAD.

Aduc la cunoștința mult on. public că în Arad, strada Deák Ferencz (Palatul »Crucea-Albă«) mi-am deschis

atelier de croitorie

englezească modern și corespunzător timpului prezent. Imi stă în putință a satisface cererile on. public prin un croi cu gust, prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile pe lângă serviciu prompt și conștiințios. — Cerând sprijinul mult on. public, — rămân cu profundă stimă:

Wertheim Jenő,
croitor pentru domni.

Vânzare de altoi de viță



de vie nobilă și pomi altoiți.

Cine voiește să aibă o grădină frumoasă de viță de vie ori poame, să se adreseze

cu încredere la pepinieria condusă conform cerințelor științifice la

Vityé Miklós, Ós-Gsanád, Terontálmogye.

unde se află altoi nobili de pomi și diferite specii de viță de vie nobilitată și americană.

Pentru dessert: meri, peri, cireși, pruni, vișini, perseci, ringlote și nuci. — Prenotări pentru toamnă și primăvară primesc ori și când.

Catalog ilustrat trimis franco și gratuit.

Cele mai minunate manșoane, și cele mai moderne boauri se pot căpăta cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de blănării alui

MAYER MIKLÓS

Arad, Strada Kossuth 5.

(Casa proprie).

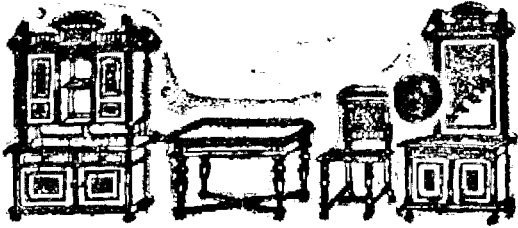


Tot acolo se primesc spre reparare tot felul de blănării fine cu — prețurile cele mai moderate. —

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

șimplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu—N.-szeben, Elisabetg. 20.



Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școli, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au adâncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinereții deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destălnui aceste necazuri ori și cui, ei trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții staturii bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile suflătești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fiecăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore a. m.

Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noevre IV., Muzeum-körut 13.

KLINGE ANTAL

pletor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericesti.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și dulcie.

OH! DOAMNE!



Mă'nădușe afurisita de tusa!

În contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent. Prețul unei cutii 1 cor. 20 fil.

O cutie de probă 50 fil.

Depozit principal la:

farmacia „NADOR“ gyógytár
Budapest, VI., Váci-körut 17. sz.

SĂ TRĂIASCĂ!



»Pastilele lui Egger« m'au vindecat îngrabă!

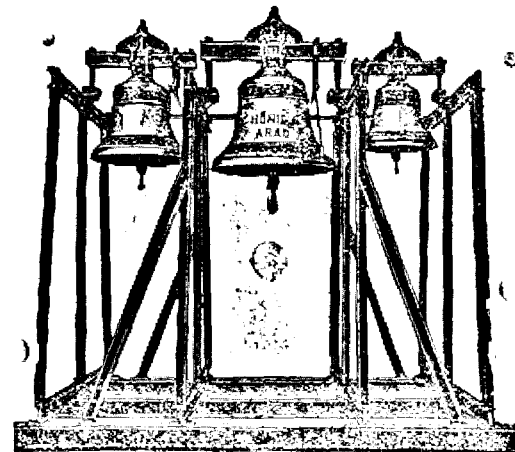
Se poate căpăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojtek Kálmán și la drogeriile: Nestor Hanzu și Vojtek és Weisz. — În Gyorok la farmacia: Masznik Dániel. — În M.-Pécska: la Adler Gy. Lajos. — O-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszón: Füredi Ede örök.

Friederic Mönig

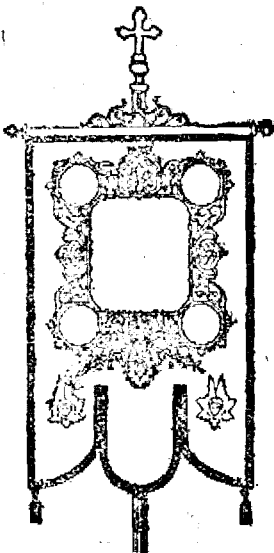
turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Arad, Strada Rákoczi No 11—28. — Fondat în anul 1840.

Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.



Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de orice alte clopote la turnarea unui și aceluiași e tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție. Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la dorință se trimit gratuit și porto franco.



Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și ajutori bisericesti.

Intemeiat în 1883

Telefon pentru comit. și oraș 498.

Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

în colțul străzii Lonovics și Jenő ióherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria»

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preștinii cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserică capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue

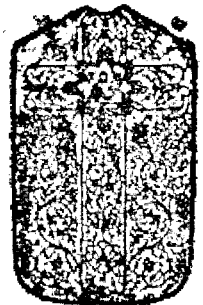
— sau altfel de ajusturi bisericesti —

tot astfel marele său asortiment pentru materiale

— necesare la formarea ajustărilor bisericesti. —

Pentru liferările mele lau răspunderea.

— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —



UZINĂ ASORTATĂ CU

INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

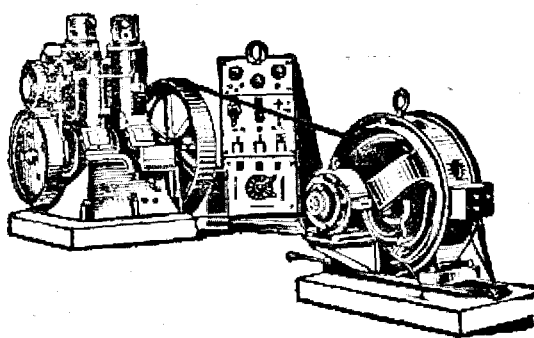
Motoare de olei b ut SWIDERSKI

Motoare de München ptu benzină, gaz și gaz condensa

Mașini electrice M. S. W.

Pompe centrifugale și turbine.

Anspiciile inginerilor și preliminările de spece le pune bucuros la dispoziție.

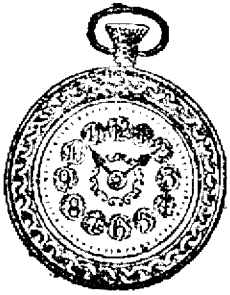
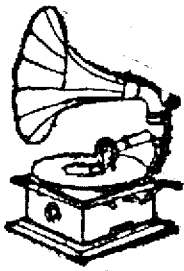


„ELEKTRA“

soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84—64.

**Ceasornice, giuvaere,
gramafone, și plăci**

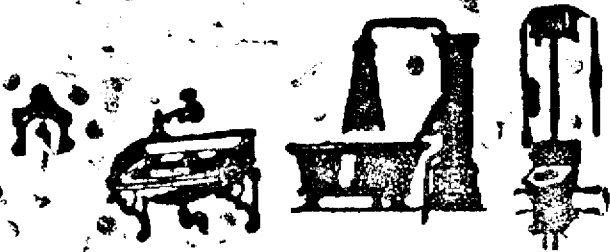
se pot cumpăra pe lângă garanție de 10 ani,
cu prețurile cele mai ieftine din întreaga țară,
fie chiar și pe rate, la marele depozit alui



Tóth József,

ceasornicar și giuvaergiu.
Szeged, Dugonics-tér 11.
Reparații cu garanță de 5 ani se fac ieftin.
Catalog ilustrat trimis gratuit.
— Nenumărate scrisori de recunștință. —
Revizători se caută.

**Apa-
ducte.**



Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.
cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 797.

— Primește pe lângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de
apaducte și canalizare trebuincioasă pentru casele, comune, spitale, casărmi
și școli. — Specialist în sondaj — Primește pe lângă condiții avantajoase
ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.
Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pen-
tru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor
— noui care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanță de 3 ani. —

Mașini dinamice, motoare
de benzin, locomobile de
benzin, motoare de gaz,
instalațiuni pentru mori,
automobile de persoane,
automobile de transport.

!! Condiții favorabile !!
Catalog franco și gratuit.

Fabrica de automobile, mașini și mori,
societate pe acții.

Budapesti gép-, malom- és automobilgyár r.-t.

Budapest, VI., Váci-ut 141/r

Noroc colosal la GAEDICKE!

La tragerea loteriei Clasa VI. acum sfârșită noi am plătit

**PREMIUL CEL MARE DE
605.000 Coroane**

Losului Nr. 55.503.

In urma acestor neîntrecute câș-
tiguri, — oferăm pentru clasa I.

Los:	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$
Cor.	12.—	6.—	3.—	1.50

Tragerea în 16 și 17 Novembre.

Lista de comandă:

La clasa I. a loteriei de stat reg. ung. — Rog pentru mine:
Losul Nr. cu lista oficioasă.
Suma de Cor. fil. } binevoii a rambursa } (ce nu e de lipsă }
} urmează cu mandat } (trebuie șters!)}
Numele și ocupațiunea:
Locuința:
Poșta ultimă:
Suma trebuincioasă la Clasa I. Los: $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$
Cor. 12.— 6.— 3.— 1.50

Adresa corectă.

Banca Gaedicke
Budapest,
Kossuth Lajos-utca 11.



M'am tot cugetat,
că în scumpetea asta mare,
cum aş putea să economi-
sez, ca să mă pot ajunge
— cu leafa ce-o am! —

Şi m'am convins
deja acum, că numai așa
pot să ies în curat cu spe-
sele, dacă îmi voi comanda
vestmintele de lipsă la:
GHEORGHE MARIȚA
croitor bărbătesc și de uniforme militare
Arad, Kossuth Lajos-utca 66.

Când creștin pe creștin se ajută pe Dzeu împrumută

In atențiunea stimatelor doamne române!

Vă rog, cereți pe o cartă postală mostre din diferite
articli de modă și manufactură, diferite stoffe de haine
mai moderne pentru costume (englezești și de Zsolna),
ciucuri în ori și ce coloare pentru fuste, zefiruri fine,
delainuri, grenadinuri, lüstere, satinuri, cretoane, pânză
de Leinen pentru haine în toate colorile, șifoane,
pânză curată (Rumburger). Cele mai moderne deco-
rații pentru haine, danteluri etc. — Cravate, gulere,
cămăși în asortiment bogat.

NICOLAE POPA, * LIPOVA, *
Strada Principală.

Două prăvălii, una de modă și una de manufactură pentru țărani.

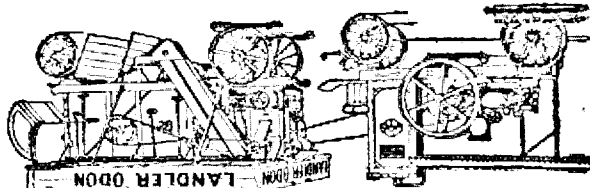
Sprîjiniți pe comerciantul român!

Plima prăvălie românească în Lipova

Serviciu prompt și prețuri moderate.

„Bobur” motor cu olei natural

în urma multiplelor calități este cel mai bun dintre toate
motoarele de acest fel, având o putere de 2—300 cai.
Noutate! Lucru neîntrecut de ieftin! Il recomandăm
pentru mori, ateliere industriale, și la totfelul de mașini
agricole. Spese de 1 1/2 fil. Nu este supus supravegherii
finanțelor. Se vinde și în rate. Garanție deplină. Mașini,
motoare folosite se schimbă cu nouă. — Catalog trimite.



Landler Ödön,
Motortelepe
Budapest,
Lovag-u. 2. sz.

Premiat la expoziția industrială din
Sibiu în 1903.

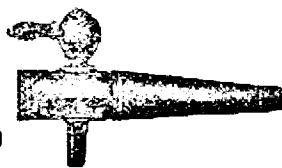
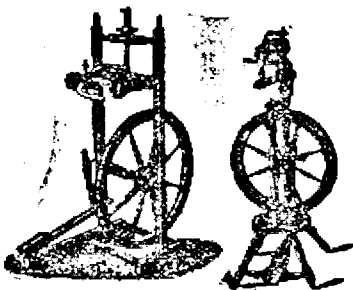
Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să
află de vânzare la

Emil Krauss,
strungărie și atelier cu pu-
tere motorică.

Sibiu—Nagyseben,
Margarethengasse Nr. 5.

Ori-ce roată ce nu merge bine să primește
înapoi.



Magazin nou de lemne. Telefon 579.
Lemne de foc în preț ieftin!

AVIZ!

Avizez ono-ratul public din Arad și jur, că am preluat
magazinul de lemne f. Novák
care se află înaintea vămii de lângă podul cel vechiu,
unde vând lemne tăiate, netăiate și stâlpi cu prețurile
cele mai ieftine. — Cu conducerea magazinei este în-
credințat dl *Károly Feller*, care face totul, ca să câștige
încrederea on. public. — Pentru lămuriri rog să se adre-
seze direct lui. — Cer sprîjinul onoratului public:
KALKÓ SÁNDOR.

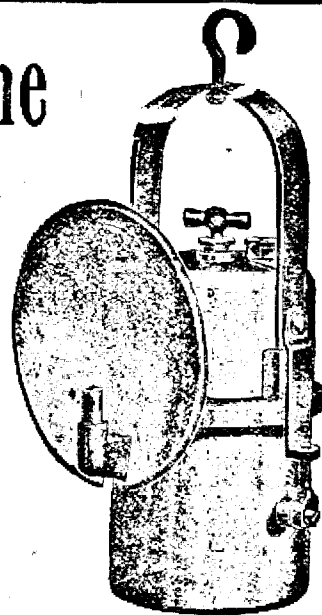
Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.



Totfelul de curăle la mașini

din păr de cămilă, bumbac, crom și piele. Gumă la
sigile, litere. Accesorii la apaducte, mașini de uns, tuburi,
pompe ș. a. Unelte agricole, saci, cumpene. Mașini
și diferite unelte se pot cumpăra cu prețuri ieftine la

Walder Arthur

Arad, Erzsébetkör-ut 37.

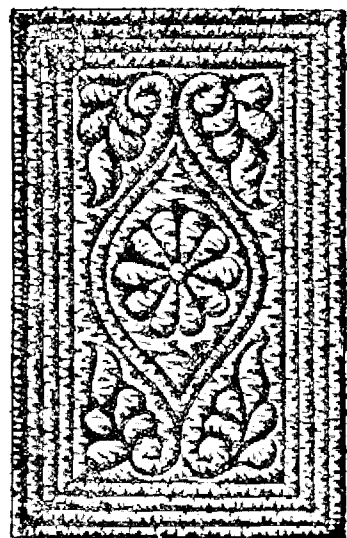
Cereți catalog!

Cereți catalog!

Bartlensky János,

plaponar și tapețier.
Temesvár-Józsefváros,
Hunyady-utca 23.

Recomandă în atenția on.
public din loc și împreju-
rime atelierul său renovat
de plapoane și tapițerie.
Primește ori-ce lucru de
branșe pe lângă prețuri ieftine
și serviciu prompt. Pla-
pone gata are în magazin.
Face reparaturi cu preț ieftin.



FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și toffelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

S'A DESCHIS

prăvălia de pardesie de dame

György Menyhért & Co.

Arad, piața Andrássy Nr. 8.

Nr. telefonului 855.

Vis-à-vis de biserica Minorităților.

Nr. telefonului 855.

Mare asortiment în noutăți englezești de cea mai elegantă formă; modele originale în pardesii de dame și domnișoare pe lângă prețuri ieftine, fixe. — Comandele după măsură se execută în timp scurt. — În provincie la cerere se trimit mostre.

Modele și decoruri de pălării

— de dame —

după ultima modă, cu prețuri foarte ieftine se capătă în

Bazarul de pălării**(Kalap Bazár)**

Arad, strada Deák Ferenc nr. 8.



Căptușală și decor cu 50 fileri.

Pălării de doliu se pregătesc momentan!

! Modelurile cele mai elegante din Paris se pot vedea gratis și nu obligă la cumpărat.